

MESE-VÁR ÓVODA ÉS BÖLCSŐDE

Pedagógia Program

OM: 030796

Derecske

2015.

Tartalom

1. BEVEZETÉS.....	4
2. TÖRVÉNYI HIVATKOZÁS.....	5
3. AZ ÓVODA ADATAI	6
4. HELYZETELEMZÉS	8
4.1. TELEPÜLÉSI KÖRNYEZETÜNK, NEVELÉSI-OKTATÁSI INTÉZMÉNYÜNK.....	8
4.2. HUMÁNERŐFORRÁSUNK.....	9
4.3. TÁRGYI ERŐFORRÁSAINK	12
5. GYERMEKKÉPÜNK.....	14
6. ÓVÓNŐKÉPÜNK	15
7. PEDAGÓGIAI MUNKÁT SEGÍTŐKKEL SZEMBENI ELVÁRÁSAINK	16
8. ÓVODAKÉPÜNK.....	17
9. ALAPELVEINK	18
10. CÉLRENDSZERÜNK	20
11. FELADATRENDSZERÜNK.....	21
12. INKLUZÍV PEDAGÓGIA	22
12.1. SAJÁTOS NEVELÉST IGÉNYLŐ GYERMEKEK.....	22
12.1.1. ALAPÍTÓ OKIRAT SZERINTI FELADATUNK	23
12.1.2. A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK ÁLTALÁNOS JELLEMZŐI.....	23
12.1.3. A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK JELLEMZŐI AZ ADOTT SÉRÜLÉS VONATKOZÁSÁBAN	28
12.1.4. A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKFEJLŐDÉSÉRŐL, FEJLESZTÉSÉRŐL SZÓLÓ DOKUMENTÁCIÓK	32
12.1.5. KAPCSOLATTARTÁS RENDSZERE, TARTALMA A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEK FEJLESZTÉSE ÉRDEKÉBEN	33
12.2. A HALMOZOTTAN HÁTRÁNYOS HELYZETŰ GYERMEK.....	36
12.2.1. AZ ÓVODAI INTEGRÁCIÓS PROGRAM – A HALMOZOTTAN HÁTRÁNYOS HELYZETŰ GYERMEKEK FEJLŐDÉSÉNEK SEGÍTÉSE	36
13. FEJLESZTÉS TARTALMA	41
13.1. EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD ALAKÍTÁSA.....	41
13.2. ÉRZELMI, ERKÖLCSI KÖZÖSSÉGI NEVELÉS	44
13.3. ANYANYELVI, ÉRTELMI FEJLESZTÉSÉS NEVELÉS MEGVALÓSÍTÁSA	48
13.4. TEVÉKENYSÉGEK SZEREPE A NEVELÉSI CÉL ELÉRÉSÉBEN	50

13.4.1. JÁTÉK TEVÉKENYSÉG.....	51
13.4.2. A TEVÉKENYSÉGBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS JELLEMZŐI ÓVODÁSKORBAN	55
13.4.3. MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉG.....	57
14. A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE	61
14.1. MATEMATIKAI KÉPESSÉGEK FEJLESZTÉSE, KÜLSŐ VILÁG MENNYISÉGI ÉS FORMAI ÖSSZEFÜGGÉSEINEK TEVÉKENY MEGISMERÉSE	61
14.2. TERMÉSZET-TÁRSADALOM-EMBER.....	63
15. MŰVÉSZETI TEVÉKENYSÉGEK	66
15.1. VERSELÉS, MESÉLÉS	67
15.2. RAJZOLÁS, MINTÁZÁS, KÉZIMUNKA	69
15.3. ÉNEK, ZENE, ÉNEKES JÁTÉK,TÁNC.....	72
15.4. MOZGÁS.....	74
16. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE	78
16.1. A TESTILEG EGÉSZSÉGESEN FEJLŐDŐ GYERMEK.....	78
16.2. A LELKILEG EGÉSZSÉGES GYERMEK	78
16.3. SZOCIÁLISAN ÉRETT GYERMEK.....	80
17. A NEVELÉS TERVEZÉSE, IDŐKERETEI.....	81
18. GYERMEKVÉDELEM.....	85
19. AZ ÓVODA KAPCSOLATRENDSZERE	88
20. HAGYOMÁNYOK, ÜNNEPEK, ÜNNEPÉLYEK.....	91
ÉRVÉNYESSÉGI NYILATKOZAT	92
LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK	93
MELLÉKLET.....	94

1. BEVEZETÉS

Intézményünk a Mese-Vár Óvoda és Bölcsőde 2015. szeptember 1-től ismét önálló intézményként működik.

Jelenlegi program átdolgozását az Óvodai Intézményi Társulás megszűnése tette indokolttá.

Intézményünkben 25 óvodapedagógus, 17 pedagógiai munkát segítő, 1 pszichológus, 1 óvodatitkár és 1 karbantartó dolgozó látja el 12 óvodai csoportban a gyermek nevelését.

Pedagógiai Programunk alapja a Tevékenységközpontú Program.

Hirdetjük a gyermekközpontú, befogadó, szeretetteljes, érzelmi biztonságot nyújtó, óvodai légkört, egyenlő hozzáférés elvét. **Valamint a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esélyegyenlőségének csökkentését, illetve esélyteremtését.**

A gyermekeket egyéni képességeik szerint neveljük, fejlesztjük képességeiket, készségeiket, **megteremtve a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételeit.**

Hangsúlyozzuk a gyermeki jogok tiszteletben tartását, testi – lelki gondozását, az érzelmi biztonság megteremtését és **az érzelmi erkölcsi és a közösségi nevelését, tiszteletben tartjuk a családi nevelés elsődlegességét.**

Pedagógiai Programunk olyan életfeladat teljesítésére orientál, amelyben a gyermekek megtanulnak eligazodni szűkebb és tágabb környezetükben, továbbá beszélni, tevékenykedni, együttműködni, magatartásformákat elsajátítani.

Mіндеzt jól szervezett tevékenységekkel, nevelői segítséggel, **a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezettel** a mindennapi élet feltételeivel, eszközeivel biztosítjuk.

Programunk a környezet tevékeny megismerésére, a kommunikációra, kooperációra, a játékra épít.

Nevelésünk tartalma tehát minden, ami a gyermek környezetéből származó élmény, tapasztalat, ismeret.

2008. április 1-től óvodánk intézményegységeként megnyitottuk Bölcsődénket.

A Bölcsőde önálló szakmai programmal rendelkezik, mely program a Pedagógiai Programunk 1. sz. mellékletét képezi.

2. TÖRVÉNYI HIVATKOZÁS

137/1996. (VIII. 28.) Kormányrendelet az „Óvodai Nevelés országos alapprogramja” kiadásáról és annak módosítása **363/2012. (XII. 17.) Kormányrendelete.**

2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről

2012. évi CXXIV. törvény a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény módosításáról.

229/2012.(VII. 28.) kormányrendelete a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról

20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet nevelési-oktatási intézmények működéséről és köznevelési intézmények névhasználatáról.

2003. évi CXXV. Törvény az „Egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról”

1997. évi XXXI. Törvény a „Gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról”

149/1997. (IX. 10.) Kormányrendelet a „Gyámhatóságok valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról”

32/2012. (X.8.) EMMI rendelete a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve.

17/2013. (III. 1.) EMMI rendelet a nemzetiség óvodai nevelésének irányelve és a nemzetiség iskolai oktatásának irányelve kiadásáról

1989. (XI. 20.) ENSZ Gyermekek jogairól szóló egyezmény. **1991. év LXIV** törvénnyel kihirdetett

22/2013(III.22.) EMMI rendelet Egyes köznevelési Tárgyú miniszteri rendelet módosításáról.

Országos tanfelügyeleti kézikönyv Óvodák számára – Emberi erőforrások Minisztere: által elfogadott 2014. március 13.

Önértékelési kézikönyv óvodák számára – Oktatási Hivatal

Országos tanfelügyeleti kézikönyv Óvodák számára – Emberi erőforrások Minisztere: által elfogadott

Óvodai fejlesztő program – Miniszteri Közlemény –

3. AZ ÓVODA ADATAI

<u>A költségvetési szerv neve:</u>	Mese-Vár Óvoda és Bölcsőde
<u>Székhelye:</u>	4130 Derecske, Városház u. 3.
<u>Intézményegysége:</u>	Bölcsőde
<u>Alapítói , megszűntető jog gyakorlója:</u>	Derecske Város Önkormányzata 4130 Derecske Köztársaság u 87.
<u>Alapítás éve:</u>	1995.
<u>Működési köre:</u>	Derecske Város közigazgatási területe
<u>Fenntartó neve, székhelye:</u>	Derecske Város Önkormányzata 4130 Derecske Köztársaság u 87.
<u>Gazdálkodás jellemzői:</u>	Pénzügyi, gazdálkodási feladatait a Derecske Város Önkormányzati hivatalának Pénzügyi Osztálya látja el.
<u>Közfeladata.</u>	Óvodai nevelés Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése, aki a szakértői bizottság véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi / látás, hallás/értelmi, vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság előfordulása esetén halmozottan fogyatékos autista spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási vagy magatartási zavarral) küzd. bölcsődei gondozás - nevelés
<u>OM azonosítója:</u>	030-796
<u>Törzskönyvi nyilvántartási száma:</u>	644 941
<u>Az intézmény típusa:</u>	Többcélú intézmény, óvoda-bölcsőde
<u>Alaptevékenysége:</u>	A gyermek hároméves korától a tankötelezettség kezdetéig tartó, a teljes óvodai életet átívelő foglalkozásokat és a gyermek napközbeni ellátásával összefüggő feladatokat is magában foglaló óvodai nevelési tevékenységgel összefüggő feladatok ellátása, a többi gyermekkel együtt nevelhető sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése, bölcsődei ellátás keretében a családban nevelkedő három éven aluli gyermekek napközbeni ellátása, szakszerű gondozása és nevelése, hátrányos helyzetű gyermekek integrációs nevelése óvodai fejlesztő program keretében,

hit- és vallásoktatás, melyhez az intézmény az érvényben lévő törvényi rendelkezéseknek megfelelően biztosítja a szükséges tárgyi feltételeket

Az intézmény az érvényben lévő törvényi rendelkezéseknek megfelelően biztosítja a hit- és vallásoktatáshoz szükséges tárgyi feltételeket.

Államháztartási szakágazati besorolás: **851020** Óvodai nevelés

Kormányzati funkció szerinti besorolása:

- 091110** Óvodai nevelés ellátás szakmai feladatai
- 091120** Sajátos nevelési igényű gyermekek
- 091140** Óvodai nevelés, ellátás működtetési feladatai
- 096015** Gyermekekétkeztetés köznevelési intézményben
- 096025** Munkahelyi étkeztetés köznevelési intézményben
- 104030** Gyermekek napközbeni ellátás

Az intézménybe felvehető maximális gyermeklétszám:

Óvoda: 360 fő

Bölcsőde: 28 fő

Gyermekcsoportok száma:

Óvoda: 12 csoport

Bölcsőde: 2 csoport

Intézményvezető

Varró Gyuláné 06-54-547-034

Intézményvezető-helyettes

Nagy Éva 06-54-410-010

Gáti Sándorné 06 54-410-010

Bölcsődevezető

Gombosné Bíró Erika 06-54-410-128

4. HELYZETELEMZÉS

4.1. TELEPÜLÉSI KÖRNYEZETÜNK, NEVELÉSI-OKTATÁSI INTÉZMÉNYÜNK

Derecske város 700 éves történetében az Árpád-korban és az azt követő évszázadokban városi, illetve mezővárosi címmel rendelkezett, majd 1991-ben ismét városi rangot kapott.

Jellegzetes alföldi település. Tradicionálisan a növénytermesztés, állattenyésztés, vállalkozás, s a szolgáltatásokban munkálkodás adja az itt élő emberek fő megélhetését. A piacgazdaság új jelenségei városunkban is tapasztalhatók, melyek kihatnak a családok életkörülményeire.

Népi iparművészet hagyománya a XIX. század végétől virágzik, a szúrrátét, fafaragás, kosárfonás. Több évtizedre nyúlik vissza a néptánc, a zene oktatása. Városunk élen jár képzőművészeti ág ápolásában.

A település intézményhálózata teljes körű. A közösségi nevelés első színtere a bölcsőde.

Intézményünk önkormányzati fenntartású. A több mint 100 éves múltra vissza tekintő óvodánk kezdetben az iskolával közös igazgatás alá tartozott, majd 1977-től 2 önálló intézményként részben önálló gazdálkodással működött. Az évek során több név és szerkezeti változáson ment keresztül. 2007-ben Kistérségi Közoktatási Társulás gesztor intézményévé vált. 2008-ban szakmailag önálló bölcsődei intézményegységgel bővült, és vált többcélú intézménnyé. 2015. szeptember 1-től az Óvodai Intézményi Társulás megszűnésével újra önálló intézmény lett.

1 központi óvodával rendelkezünk, ahol mind a 12 óvodai csoportban szép, megújult korszerű körülmények között jól felszerelt tárgyi feltételekkel fogadhatjuk az óvodáskorú gyermekeket.

A központi épületben kapott helyet 2010.-től a 2 bölcsődei csoport, melynek előnye, hogy a szakmailag önálló intézményegységgel a kapcsolat még szorosabbá válhatott, az együttműködés tartalmasabbá vált. A bölcsőde-óvoda közötti átmenetet ez a változás nagyban megkönnyíti a gyermekek számára.

Intézményünkben 2008. szeptember óta a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek fejlesztése a miniszter által kiadott óvodai fejlesztő program szerinti egyéni fejlesztési terv alapján történik. Arányos elosztásban biztosítjuk a csoportokban a halmozottan hátrányos helyzetű

gyermek részvételét. Fogadjuk az óvodánkba jelentkező Sajátos Nevelési Igényű gyermekeket. Nevelésüket integráltan a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve alapján valósítjuk meg. Feladatunk az egyéni képességek szerinti differenciált fejlesztés, hátrányok kompenzálása, tehetséges gyermekek egyenlő hozzáférés lehetőségének biztosítása, tehetségük kibontakoztatása.

4.2. HUMÁNERŐFORRÁSUNK

Az óvodai és bölcsőde dolgozói létszáma	fő
Felsőfokú végzettségű főállású óvodapedagógus	23
Középfokú óvónői végzettségű főállású óvodapedagógus	2
Pedagógiai munkát segítő szakképzett dajka	12
Pedagógiai munkát segítő szakképzettséggel nem rendelkező dajka	1
Óvodatitkár	1
Fűtő-karbantartó	1
Pszichológus	1
Pedagógiai asszisztens	4
Csecsemő és kisgyermeknevelő gondozó	4
Összesen	49

Óvodapedagógusaink alapképzettségén felül a szakvizsgák és továbbképzések elvégzésével a következő területeken szereztek nagyobb kompetenciát:

Szakirányú képzések	Fő
Differenciáló fejlesztő pedagógiai ismeretek	2
Tanügy-igazgatási, nevelési-oktatási, intézményi ismeretek	2
Közoktatási vezető	2

Továbbképzések elvégzésével megszerzett kompetenciák	fő
Fejlesztőpedagógiai	1
Barkácsolás 3-10 éves korig	4
Anyanyelvi fejlesztés játékosan, kisgyermekek fejlesztése anyanyelvi és drámajátékokkal	12
Mentálhigiéné óvodapedagógusoknak	2
3-8 éves, egyedi fejlődésmentű gyermekek nevelése, mozgásterápiákkal kiegészítő pedagógiai eljárásokkal	2
Óvoda - iskola átmenet témakörében rendezett szakmai /IPR/ műhelymunka	5
Drámapedagógiai módszerek alkalmazása az óvodában	10
„Kedvesház” pedagógiai továbbképzési program	2
Konfliktuskezelés az óvodában	13
Gyermekrajzok elemzésének új szempontjai	12
Hatékony együttnevelés IPR az integrációs felkészítés illetve képesség kibontakoztató fejlesztéshez szükséges pedagógiai és jogi ismeretek	5
OKOSKOCKA eszközcsalád fejlesztőpedagógiai alkalmazása	18
Zene szeretetére nevelés az óvodában	3
Természetes anyagok felhasználása az óvodában	3
Az óvodai nevelési program bevalásának vizsgálata	3
Differenciált személyes bánásmód az óvodai nevelésben	4
Ellenőrzések a közoktatásban	1
Számítástechnikai alapismeretek – internethasználat és szövegszerkesztés alap szinten	22
Helyi nevelési program készítése	15
Népi játszóházi foglalkozásvezető	1
Gyógytestnevelés, láb-tartásjavítás, illetve enyhe fokú gerinc és mellkasi elváltozások korrigálása	2
Belső ellenőrzés, értékelés az óvodában	25
Logopédiai alapismeretek alkalmazása	7

Környezetvédelem megjelenítése az óvodai programokban az UNIÓS elvárások tükrében	2
„Húzd ki magad!” Óvodáskorú gyermekek preventív mozgásfejlesztő programja	2
Korszerű mozgásfejlesztés	1
Kompetenciaalapú programcsomag alkalmazása. Óvodai-programcsomag	7
A népművészet, a hagyományőrzés, mint a vizuális kultúra vagy a művészetek műveltségi terület része	3
Vizuális játékok, érdekes technikák, eszközök a gyakorlatban	3
Mozgásterápia a tanulási nehézségek megelőzésére, oldására	1
Óvodáskorú gyermekek értelmi és szociális képességeinek mérése és fejlesztése mentálhigiénés módszerekkel, játékokkal	1
Multikulturális tartalmak, interkulturális nevelés	3
Kooperatív tanulás alapelemei	3
Tevékenységek központú óvodai nevelési program	13
Nélkülözhetetlen értékelés DIFER mérés eszközök használata	12
Egyenlő esélyű hozzáférés lélektani összetevői. Kommunikációs híd építése ép és fogyatékos személyek között	10
Erkölcsei nevelés az óvodában	12
Difer mérés és alkalmazása a fejlesztés során	5
Mozgásprogram eltérő fejlődésmentű 3-8 éves korosztály számára	1
Mozgásterápia a tanulási nehézségek megelőzésére és oldására	2
100% Zöld Ovi A Zöld Óvoda kritériumrendszere a gyakorlatban megvalósítva	1
Képzőművészeti tehetségek felismerésének és gondozásának módszertana	2
Kreatív fejlesztés dramatikus eszközökkel	2
Gyökerek – Népi kismesterségek	3
Tehetség-ígéret felismerése az iskoláskor előtt	13
Képesség és tehetségfejlesztés óvodás és kisiskoláskorban	13

Mese-nyelv-játék. Anyanyelvi fejlesztés játékosan	13
Pedagógus portfólió készítése	6
Kétszeresen kivételes tanulók gondozása	2
A pedagógus a vezető és az intézmény önértékelése	4

A megszerzett ismeretek nevelőmunkánk hatékonyságát növelik, hozzájárulnak célkitűzéseink eléréséhez.

4.3. TÁRGYI ERŐFORRÁSAINK

Az óvoda önállóan működő intézmény, előirányzatok felhasználásában önálló jogkörrel rendelkezik.

Az európai színvonalat képviselő, megújuló energiaforrást hasznosító óvodánkban egy épületben kap helyet a 12 óvodai csoport és 2 bölcsődei csoport. Az akadálymentesített épületben 2 tornaszobával, logopédiai foglalkoztatóval, fejlesztőszobával és 3 részre tagolt jól felszerelt udvarral várjuk a 300 óvodás és 28 bölcsődés korú kisgyermeket.

Az elmúlt években a lehetséges eszközfejlesztés irányát és tartalmát, programunk eszköz és felszerelés jegyzéke adta.

A szemléltető eszközeink, játékállományunk évről-évre gyarapszik, a beszerzéseket pályázati forrásokból, szülői felajánlásokból, alapítványunk bevételeiből és kis mértékben a költségvetésben biztosított pénzeszközökből fedezzük.

Pályázati források felhasználásából mozgás, testséma és téri tájékozódást fejlesztő sporteszközöket, az anyanyelvi nevelés drámapedagógiai fejlesztéséhez bábokat szereztünk be.

Sikeres pályázatnak köszönhetően az átadásra került új óvodánk bútorzata és eszköztára mind a 12 csoportban és a bölcsődében megújult, amely elősegíti a gyermekek játékban való fejlesztését és formálja esztétikai érzékét.

A balesetveszélyes udvari játékok cseréje, részben az óvodai felújítási projekt kapcsán, részben alapítványi támogatás felhasználásával megtörtént.

Alapítványi bevételből elkészült a „Só-szoba”.

Informatikai pályázat támogatásából fényképezőgépet, videokamerát, projektort, fénymásolót szereztünk be. Óvodánk 6 számítógéppel rendelkezik, melyből egy a nevelői szobába került

elhelyezésre internet hozzáféréssel, ez is lehetőséget biztosít óvodapedagógusaink számára a minél szélesebb körű szakmai tájékozottsághoz, biztosítja az önképzés lehetőségét. 1 számítógép a nagycsoportos gyerekek részére nyújt lehetőséget az infokommunikációs ismeretek szerzésére.

A szülők segítségével és pályázati forrás felhasználásával minden csoportba került televízió, DVD-lejátszó, mely elsősorban a természet- társadalom- ember témaköreinek feldolgozásához nyújt több lehetőséget, illetve a házi bemutató foglalkozások elemzéséhez.

5. GYERMEKKÉPÜNK

A **gyermek fejlődő személyiség**, ezért a gyermeknek sajátos életkoronként és életkori szakaszonként változó testi és lelki szükségletei vannak. A **szükséglet kielégítésében**, a gyermeki személyiség alakulásában a gyermeket körülvevő személyi, tárgyi környezetnek meghatározó szerepe van.

S hogy milyen gyermekeket akarunk nevelni? E kérdésre Szentgyörgyi Albert szavaival válaszolhatunk:

„Milyen embert is akarunk formálni? A válasz egyszerű: egészséges testű, akaraterős, jó ítéletű, értelmes, tetterre kész, szép célokért hevülő és áldozó embereket, akik meg tudják érteni és élni a szépet és nagyot minden téren, akik az életüket ki tudják tölteni tartalommal, akik megértik a dolgok összefüggéseit, akik átérzik, azt hogy emberi közösségben élnek, amely csak a kölcsönösségen, méltányosságon és jóakaraton épülhet.”

Nevelő és képességfejlesztő munkánk eredményeként óvodáskor végére testileg, lelkileg, érzelmileg, erkölcsileg egészségesen fejlődő, aktív, kezdeményező, kreatív, nyugodt, problémamegoldó, döntőképes, önmaga képességeit ismerő, közösségi, az iskolát érdeklődéssel váró gyermekké váljanak. Tevékenységeik során **éljenek a szabad választás lehetőségével**, óvják, ápolják természeti környezetüket. **Alakuljon ki a környezettudatos magatartásukhoz szükséges érzékenységük, egészséges életvitel igényükhöz képességük, készségük.**

Az óvodáskor végére váljanak a különbözőségekkal természetes módon együtt élő, koruknak megfelelő mértékben empatikus, szolidáris játszótársá, csoporttársá.

A sajátos nevelési igényű gyermekek a nevelés hatására sérülésük arányában önmagukhoz képest fejlődjenek, mind testi, mind szellemi, mind szociális képességeiket tekintve.

„Mindenki egyenlő, de nem mindenki egyforma.”

6. ÓVÓNŐKÉPÜNK

**„Nem akkor szeretjük
gyermekünket, ha minden szeszélyét
kiszolgáljuk, hanem ha kihozzuk
belőle a legjobb tulajdonságait, ha
megtanítjuk szeretni azt, ami nehéz!”
(Nadia Boulanger)**

Pedagógusaink megnyilvánulásai beépülnek a gyermek személyiségébe, ezért fontos a pozitív óvodapedagógusi modell.

Az óvodapedagógus mindig minta legyen a gyermek számára, a gyermeki közösség irányítója, aki együtt él a gyermekekkel, látja a következő feladatokat, és útmutatásával személyre szóló pozitív értékelésével differenciálva segíti a tevékenységeket, csoportokat és egyéneket.

Olyan közösséget alakítson, amelyben a gyermeki személyiség optimális fejlődése biztosított, a gyermekek fontosnak, kompetensnek, autonómnak érzik magukat.

Az óvodapedagógusok rendelkezzenek az integrált és inkluzív neveléshez szükséges kompetenciákkal.

Óvodapedagógusaink tiszteletben tartják a gyermekek egyéniségét, személyiségét, különbözőségét, a nemzetiséghez tartozó gyermekeket nevelő óvodában dolgozók megvalósítják a nemzetiségi óvodai nevelés célkitűzéseit.

A gyermek tisztelete, elfogadása és védelme egységet alkot nézeteinkben.

Célunk a gyermekek természetes és társas szükségleteinek, jogainak maradéktalan kielégítése.

Az óvodapedagógusaink rendelkeznek környezettudatos szemléletmóddal, fenntartható pedagógia iránti elkötelezettséggel, felelősen gondolkodók, a környezeti kultúrát kiemelt feladatként kezelik.

7. PEDAGÓGIAI MUNKÁT SEGÍTŐKKEL SZEMBENI ELVÁRÁSAINK

pszichológus-, pedagógiai asszisztens-, dajkakép

„ Minden, amit teszünk, hatással lesz valamire és valakire”

A pszichológus, a pedagógiai asszisztens és a dajka a pedagógiai munka közvetlen segítőtje, egyike a gyermekeket nevelő felnőtteknek.

Munkája az óvodapedagógusokéval összehangolt. Magatartásával, teljes lényével, beszédstílusával, nyugodt, kiegyensúlyozott hangulatú, türelmes, toleráns.

Segíti az óvodapedagógusokat a szokásrendszer kialakításában.

A gyermekek életkori sajátosságainak figyelembe vételével segíti a magatartási szokások kialakítását, azok betartását.

Tiszteletben tartja a gyermekek méltóságát és jogát.

Példát mutat az etikus viselkedésre.

A gyermekek testi épségének megóvásában **együttműködik az óvodapedagógusokkal.**

Elfogadja, és tiszteletben tartja a gyermekek különbözőségét.

A gondozási feladatok ellátását az óvodapedagógusok útmutatásai szerint végzi.

8. ÓVODAKÉPÜNK

Mottónk:

**„Tisztellek Téged, fontos vagy nekem, csakis Rád figyelek,
és segítek neked, ha szükséged van a segítségemre.”**

Óvodánkban a nyugodt, családias, befogadó szeretetteljes légkör megteremtésével, a gyermeki jogok figyelembevételével, a gyermeki fejlődésbe vetett hittel, pedagógiai optimizmus megvalósulásával biztosítjuk a hatékony, eredményes nevelőmunkát.

Programunk a Tevékenységközpontú Program alapján készítettük. Nevelőtestületünk a tevékenységeken keresztül, tevékenységek által szerzett tapasztalatok, ismeretek, maradandó élmények lehetőségének megteremtésével segíti elő a gyermekek személyiségének, képességeinek, készségeinek fejlesztését, az iskolai életre való felkészítését és beilleszkedését.

Örömteli, vidám, élmény dús óvodáskort biztosítunk változatos tevékenységekkel, gazdag, érdekes programokkal.

Egyéni arculatunkat a helyi sajátosságainknak megfelelően alakítjuk

Meghatározzák a művészeti tevékenységek, figyelembe véve a multikulturális tartalmat. Az évenként megrendezésre kerülő Őszi-hét, karácsonyi ünnepség, egészség hét, gyermeknap családi nappal egybe kötve, egész évben folyamatosan működő tehetségműhelyek, óvodaújság. Óvodatörténeti kiállítás képekben.

Az új óvoda berendezése az egyszerűség, a takarékoság, a praktikusság jegyében készült.

A helyi sajátosságot tükröző természetes anyagokból az óvodának egyéni hangulata, arculata van növényekkel, a természetsarokban a természet kincseivel.

Óvodánk a megújult energia felhasználásával működik, geotermikus fűtés biztosítja a fűtést, napkollektor a meleg víz előállítását, napelem az elektromos áramot.

Környezetünket tudatosan úgy alakítjuk, hogy az elnyert „Zöld Óvoda” cím kritériumainak továbbra is megfeleljünk.

9. ALAPELVEINK

Szeretetteljes, biztonságérzetet adó, érzelem gazdag óvoda megteremtése, ahol a gyermekközpontúság úgy jelenik meg, hogy a gyermeki tartást, önállóságot, s ebből az önállóságból fakadó egészséges öntudatot, kibontakozási és önmegvalósítási lehetőséget ad a gyermekeknek. Valljuk, hogy az óvodapedagógus kulcsszereplő, elfogadó, segítő, támogató attitűdje modell értékű, mintát jelent a gyermekek számára. Fontosnak tartjuk a pedagógus és a nem pedagógus dolgozók munkájának összehangolását.

- **biztosítjuk a gyermekek jogait**
- **példamutató emberi magatartást** és nagyfokú toleranciát mutatunk minden helyzetben
- **a gyermek mindenekfelett álló érdekét mindenkor figyelembe vesszük**
- gondoskodunk a **gyermeki szükséglet** kielégítéséről
- kiemelt szerepet kap a **gondozás, nevelés, kapcsolatépítés** a gyermekekkel
- **tartózkodunk a gyermekek hátrányos megkülönböztetésétől**, saját és mások elismerésére nevelünk
- elfogadjuk és tiszteletben tartjuk a **gyermekek különbözőségét**
- alkalmazzuk az esélyegyenlőség elvét, **biztosítjuk az egyenlő hozzáférés lehetőségét**
- nyomon követjük a **gyermekek egyéni és életkor specifikus képességeit és figyelembe vesszük** a fejlesztés során
- **tevékenységek által és a tevékenységeken keresztül** történő fejlesztést valósítunk meg
- elősegítjük az önálló **véleményalkotást**, döntési képességeinek fejlődését
- megalapozzuk a szokás és **normarendszert**, fejlesztjük a gyermekek erkölcsi és norma érzékét
- törekszünk a **természetes társas szükségletek** kielégítésére és a **lelki nevelési** feladatok ellátására
- **szoros együttműködő kapcsolatot** tartunk fenn a **családokkal**
- **tiszteletben tartjuk a családok belső szokásait**
- megteremtjük a lehetőségét, és helyet biztosítunk a **családok fogadására**
- **segítjük, támogatjuk a kiemelt figyelmet igénylő gyermekeket**

- a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekkel kapcsolatos **elvárásunkat a szocio-kulturális helyzetük határozza meg**
- **beépítjük a multikulturális tartalmakat** a nevelőmunkánkba
- biztosítjuk az esélyegyenlőséget a különböző szociális és kulturális környezetből érkező gyermekeinknek
- figyelmet fordítunk arra, hogy a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű és sajátos nevelési igényű **gyermekek minden segítséget megkapjanak** hátrányaik leküzdéséhez
- a sajátos nevelési igényű gyermekek harmonikus személyiségfejlődését **elfogadó, és az eredményeket értékelő környezetet teremtünk**
- a sajátos nevelési igényű gyermekek iránti **elvárásunkat fogyatékoságuk határozza meg**
- **tehetség-ígéret** gyermekeknek **lehetőséget biztosítunk** érdeklődési területüknek megfelelően elmélyült ismeretszerzésre

10. CÉLRENDSZERÜNK

Az óvodáskorú gyermekek nevelése során:

- történjen meg a gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődésének, **személyiségük teljes kibontakoztatásának támogatása**
- **alakuljanak ki** a kisiskolás korba való átlépés belső pszichikus feltételei, **testi, lelki érzelmi, értelmi, erkölcsi, közösségi képességei**
- váljanak **önálló gondolkodású, döntőképes személyiséggé**
- **alakuljanak ki** azok a kommunikációs és **kooperációs készségei**, amelyek lehetővé teszik a hatékony beilleszkedést
- történjen meg olyan pedagógiai tevékenységrendszer és tárgyi környezet kialakítása, működtetése, mely jól segíti a gyermekek **környezettudatos magatartásának megalapozását, környezeti problémák iránti érzékenységét**
- **alakuljon ki az egészséges életvitel igénye**
- legyenek érzelmileg nyitottak, **fogadják el önmaguk és környezetük különbözőségét**
- valósuljon meg a sajátos nevelési igényű gyermekek integrálásával **esélyegyenlőségük biztosítása**
- **valósuljon meg a tehetséges gyermekek felismerése, fejlesztése, tehetségük kibontakoztatása**

11. FELADATRENDSZERÜNK

Fő feladataink

A testi és lelki szükséglet kielégítése:

- az egészséges életmód alakítása
- az érzelmi, erkölcsi, közösségi nevelés biztosítása
- az anyanyelvi, értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása komplex tevékenységeken keresztül a gyermeki képességek figyelembe vételével

Életszerű tevékenységek biztosítása tudatosan tervezett, szervezett nevelési alaphelyzetek:

- játék és tevékenységben megvalósuló tanulás
- társas és közösségi tevékenységek
- munka jellegű tevékenységek

Különbözőségek tiszteletben tartására nevelés.

Egyéni fejlődési ütem tiszteletben tartása.

Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni képességei alapján történő fejlesztése.

Az óvodapedagógusaink feladatai a nevelési célok elérésében:

- a családdal szorosan együttműködve a családi nevelés kiegészítése
- a feltételek megteremtése a családok szociális különbségeiből adódó hátrányok kompenzálásához
- a nevelő hatások tudatos alkalmazása az együttműködés és társas érintkezés alakítása érdekében
- **az érzelmi alapigények kielégítése**, biztonságérzet, védettségérzet megteremtése nyugodt, derűs, szeretetteljes érzelmileg biztonságos légkör megteremtésével
- **a környezettudatos magatartás formálása, megalapozása**
- az óvodai nevelés leghatékonyabb eszközének a **játék elsődlegességének biztosítása**
- a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek képesség szerinti fejlesztése
- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése
- a gyermek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása

12. INKLUZÍV PEDAGÓGIA

Az óvodás korú gyermekek fejlődésbeli eltérései olykor szembetűnők. Az életkori szakaszok hasonló jelenségeket, fejlettséget eredményeznek, de a hasonlóság mögött gyakran eltérő szintek fedezhetők fel. **Individualizáló programunk a gyermekek, egyének közötti különbségek felismerésére épül, minden gyermeket figyelembe véve a maga fejlődési szintjén.** Ennek megfelelően a gyermekek ismeretében egyéni célokat tűzünk ki az egyéni erősségek és igények figyelembe vételével.

Inkluzív pedagógiánknak két sarkalatos pontja van, halmozottan hátrányos helyzetű és sajátos nevelési igényű gyermekek fejlődésének segítése erős oldal további erősítésével, gyenge oldal fejlesztésével.

Az inkluzív szemlélet az egyénre szabott pedagógiai gyakorlatban, folyamatos visszacsatolásban, nyomon követésben realizálódik.

Az inkluzív szemlélet gyakorlatban történő kifejeződése, és eszköze: a differenciálás.

12.1. SAJÁTOS NEVELÉST IGÉNYLŐ GYERMEKEK

Nkt. 4. § (25) alapján sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján

a) mozgásszervi érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem, vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

A sajátos nevelési igényű gyermekek intenzív megsegítésére, többirányú kezelésére, integrált óvodai nevelésére óvodánkban is egyre nagyobb az igény. Évről évre több gyerekről derül ki az óvoda megkezdése után, hogy valamilyen sérülés specifikus problémával rendelkezik, és a szakértői bizottság véleménye alapján sajátos nevelési igényű.

12.1.1. ALAPÍTÓ OKIRAT SZERINTI FELADATUNK

- a többi gyermekkel együtt nevelhető sajátos nevelési igényű gyermek óvodai nevelése

mozgásszervi, értelmi (tanulásban akadályozott), beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral, vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

A sajátos nevelési igényű gyermekek joga

A sajátos nevelési igényű gyermek különleges gondozás keretében, állapotának megfelelő pedagógiai és speciális irányú ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították.

A sajátos nevelési igényű gyermek szülőinek joga és kötelezettsége:

A szakértői vélemény eredménye alapján gyermekét a megfelelő nevelési – oktatási intézménybe írassa.

12.1.2. A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK ÁLTALÁNOS JELLEMZŐI

A sajátos nevelési igényű gyermekek közös vonása, hogy **fejlődésük lelassult, s a mennyiségi eltérés mellett minőségi eltérés is tapasztalható.** Míg a problémamentesen fejlődő gyermek egyenletesebb tempóban, időnként nagyobb lépcsőfokokon át jut el a célig, a sérült gyermek sok kisebb, alacsonyabb lépcsőfok megtételével, sokkal több gyakorlás után közelíti meg a célt, saját lehetőségeinek csúcsát.

Az óvodába történő felvétel módja

Óvodába lépéskor a gyermeknek rendelkeznie kell, és az óvoda rendelkezésére kell bocsátania az **Szakértői és Rehabilitációs bizottság szakvéleményét**, az óvoda kijelölését a nevelőtestület befogadó nyilatkozatát.

Programunk figyelembe veszi a különböző funkciók egymásra épülését, hogy a szociális tanulás támogatása közben sikerélményt biztosíthassunk minden gyermeknek. Tevékenységeink, kezdeményezéseink tartalma a gyermek egész személyiségére hat, a pszichomotoros fejlesztést szolgálja.

Fejlesztő munkánk csak akkor lehet hatékony, ha a gyermek biztonságban érzi magát, ha tudja, hogy szeretjük, elfogadjuk, megértjük őt.

Általános elveink a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztésében:

- a különbözőséget, eredményeket, erényeket értékelő és **elfogadó környezet**
- az **integráció** gyakorlati megvalósítása az alkalmazkodó képesség /adaptivitás/ és a teljesség szemléletében történik

A nevelési fejlesztési gyakorlat alapját, az alábbi alaptételek jelentik:

- **minden gyermek fejleszthető**
- a fejlesztés során **a gyermek meglévő képességeiből kell kiindulni**
- a részleges zavart szenvedett, és/vagy késve jelentkező képességek fejlesztése segítő, támogató szemléletet igényel
- **a sajátos nevelési igényű gyermekek is különbözőek**, egyediek, ezért sajátos nevelési megközelítést, egyéni bánásmódot igényelnek
- **a sajátos nevelési igényű gyermekek elsősorban gyermekek**, és másodsorban sajátos nevelési igényűek, ezért részfunkcióik fejlesztésén túl az **általános személyiségfejlesztésre is szükségük van**
- a sajátos nevelési igényű gyermekeknek ugyan úgy **joguk van az érzések a tapasztalatok átéléséhez**
- szükségleteiket csak ők tudják érzékeltetni, **értő figyelemmel kell feljük fordulni**
- a sajátos nevelési igényű gyermekeknek, önmaguknak is kell cselekedniük önmagukért, a **pedagógus a feltételek megteremtésében segíthet**
- a sajátos nevelési igényű gyermeknek joga van sajátosságaihoz, az azokkal való teljes élethez, amely bizonyos **speciális életmóddal jár együtt**
- minden sajátos nevelési igényű gyermeknek joga van –életkorának és egyéni fejlettségének megfelelő szinten – **tisztában lenni saját állapotával, jogaival, lehetőségeivel**
- **a gyermekek fejlesztése több irányból történik:** lehet tevékenységorientált, spontenitásból kiinduló, feladatorientált
- a gyermekek **képességstruktúrája** a különböző területeken, **más-más szinten állhat**, e szintek ismerete képezi az egyéni bánásmód, differenciálás, a feladatorientált fejlesztés alapját

- a feladatot és a személyes élményt egy szituációba integráló fejlesztés során az óvodapedagógus **a személyiség minél több szféráját próbálja bevonni a fejlesztésbe**

Az általános elvek megtartása mellett az óvodapedagógus érvényesíti, hogy ahány sajátos nevelési igényű gyermek, annyi személyiség, és ahány személyiség, annyi személyes élmény, és integráló fejlesztés.

A fejlesztés feltételrendszere

Személyi feltételek biztosítása

A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztését szolgáló szakmai kompetenciák biztosítása:

A sajátos nevelési igényű gyermekek szakértői bizottság által meghatározott speciális fejlesztését a szakértői bizottság által meghatározott szakember látja el.

A gyermekekben rejlő lehetőségek optimális kibontakoztatása érdekében nevelőtestületünk és a gyermekek fejlesztésével foglalkozó szakemberek legjobb tudásuk szerint kínálják fel a gyermekek számára szükséges kompetenciákat, és a fejlettségi állapotuknak megfelelő műveltséget.

E célok megvalósítását segíti a **fejlesztés stratégiája**:

- **2013/2014 nevelési évtől pszichológus alkalmazása intézményünkben**
- **az óvodapedagógusok segítése pedagógiai asszisztens jelenlétével**
- a nevelés teljes folyamatát, benne az egyének fejlesztését átölelő tervezés és szervezés
- az integrált nevelés során az óvodapedagógusok a gyermek általános és komplex fejlesztését a többi gyermekkel együtt, a differenciálás módszerét alkalmazva végezzék
- az egyéni fejlesztési terveikben vegyék igénybe a szakszolgálat (logopédus, gyógytestnevelő, pszichológus, stb.) és a gyógypedagógus szakmai segítségét, illetve annak útmutatásai alapján végezzék munkájukat
- az óvodapedagógusok és dajkák szemléletformálását továbbképzéseink irányultsága határozza meg

- az intézmény belső továbbképzési rendszere bővüljön ki a sajátos nevelési igényű gyermekek integrált neveléséhez nélkülözhetetlen szakmai ismeretszerzéssel

Tárgyi feltételek biztosítása

Intézményünk külső és belső tárgyi adottságai részben adottak. Derecskén az óvodabővítés, felújítás alkalmával korszerű, minden fejlesztési igényt kielégítő fejlesztő szoba áll rendelkezésünkre. Logopédiai foglalkoztató intézményünkben kialakított. Épületünk akadálymentesített, tornatermünkben indukciós hurok van beszerelve.

Tornaterem

A tornaterem mozgásfejlesztő eszköztára jól szolgálja az egyéni és a csoportos fejlesztést.

A nagyméretű tükör segíti a gyermekeket énképük megfelelő alakulásában.

Sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésének célja:

A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének céljai a normál pedagógiai célokkal megegyezők, csupán az egyéni állapottól függően térnek el attól. Speciális részcelokkal egészülnek ki annak érdekében, hogy az egyes területeken korlátozott gyermekek is a lehető legnagyobb önállóságot ériék el, így tevékeny tagjává váljanak környezetüknek, majd később a társadalomnak.

Célunk a megfelelő érzelmi biztonság nyújtásán túl egy olyan feltételrendszer biztosítása, amely figyelembe veszi a sérülés változatosságát, az egyéni teherbíró képességet, a speciális nevelési szükségleteket, a harmonikus személyiségfejlesztést, a testi, szociális, értelmi érettség kialakítása, az iskolában történő bevalás érdekében.

Az integráció előnyei a sajátos nevelési igényű gyermek számára:

- a tevékenységekben az ép gyermekekkel együtt vesz részt, átveheti az ép társak magatartásmintáit, követendő szokásait
- erősíti az önbizalmát, hogy ép gyermekek közösségének teljes értékű tagja
- jobban fejlődik önállósága
- egészséges és pozitív énképe alakul ki
- hátráltatja az iskolai kudarcok kialakulását

Az integráció előnyei az ép társak számára:

- fiatal koruktól megtanulják, hogy elfogadják az egyéni különbségeket
- személyiségfejlődésükben pozitív változás következik be
- pozitívabban viszonyulnak akadályozott társaikhoz
- sokkal érzékenyebbé válnak más emberek nehézségei iránt
- rendszeresen együtt játszanak akadályozott gyerekekkel, ezáltal jobban megismerhetik őket
- megtanulják, hogy ők is képesek jó dolgokat tenni, vannak jobb képességeik
- gyakorolják a segítségadást, megalapozódik felelősségérzetük, empátiájuk, figyelmességük, gondoskodásuk

Az óvodapedagógus általános feladatai:

- a probléma észlelése
- szülők tájékoztatása / bevonása
- megfelelő szakember megkeresése, szakvizsgálat kezdeményezése
- az óvodapedagógus és a speciális fejlesztő együttműködése, egyéni fejlesztési terv szerinti differenciált foglalkoztatás.

Fejlesztő munkánk irányai a sajátos nevelési igényű gyermekek integrációja során:

Nevelő és fejlesztő munkánk során **segítünk a gyermekeknek** feldolgozni és megérteni:

- a tárgyi világot a gyermekekhez közel álló tevékenységeken keresztül
- az emberi környezet nyújtotta információt a játékokban, mesékben, szerepekben és közösségi eseményekben való részvételen keresztül
- a logika és matematika világát játékos szituációkban mérésen, összehasonlításon, számoláson, sorba rakáson, válogatáson és csoportosításon keresztül
- a kimondott szót rajzoláson, dramatizáláson, szöveghallgatáson és a kifejező készség gyakoroltatásán keresztül

Fejlesztő munkánk a személyiségfejlődés valamennyi területét (testi, társas, érzelmi és kognitív) megcélozza, elősegítve ezzel:

- a testi fejlődést **nagy és kismozgásokon** keresztül
- **a társas és érzelmi fejlődést** viták és ellentétek elsimításán, az impulzusok ellenőrzésén

- **egymás támogatását és tiszteletét**, kezdeményezésen és elfogadáson, a közös munkán keresztül
- **a kognitív fejlődést** problémamegoldó helyzeteken, logikai feladatokon, a gondolkodás megszervezésén és a véleménymondás bátorításán keresztül

Az érzelmi biztonság, a speciális nevelési szükségletekhez, életkori, érési sajátosságokhoz igazodó támasznyújtáson túl törekszünk:

- az interperszonális kapcsolatok és az énkép kialakítására
- az önismeret fejlesztésére, attitűdök, normák kialakítására.

Egyéni bánásmód, fejlesztési módszerek alkalmazásával, segítjük az egyre pontosabb észlelést, fejlesztjük a figyelem összpontosítását, a gondolkodást, az emlékezetet, elősegítjük a verbális és nonverbális kommunikáció kialakulását. A tanulási képességeket meghatározó struktúrák fejlesztésénél a mozgásra alapozunk.

A gyermekek pszichikai fejlesztését a gyermekek érési folyamatához igazítjuk. Életkori sajátosságainak megfelelő eszközökkel kívánunk támaszt nyújtani az ép fejlődő pszichikus funkciók kibontakoztatásához és begyakoroltatásához.

Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek

- elég időt kapjanak környezetük felfedezésére
- lehetőséget kapjanak egy-egy téma sokoldalú megközelítésére és megismerésére
- biztonságos környezetben fedezhessék fel saját érzéseiket, követhessenek el hibákat és oldjanak meg konfliktusokat
- alkalmat kapjanak a választásra az egyes foglalkozások közül
- helyet kapjanak munkáik kiállítására

12.1.3. A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK JELLEMZŐI AZ ADOTT SÉRÜLÉS VONATKOZÁSÁBAN

A testi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermeknél a mozgásszerv- rendszer veleszületett vagy szerzett károsodása és/vagy funkciózavara miatt jelentős és maradandó mozgásos akadályozottság áll fenn, melynek következtében megváltozik a mozgásos tapasztalatszerzés és a szocializáció.

A különleges gondozási igényt meghatározza a károsodás keletkezésének ideje, formája, mértéke és területe. A károsodástól függően a mozgáskorlátozottság egyénileg is sok eltérést mutat.

A testi fogyatékos járóképes vagy kevés segédeszkőzzel közlekedő mozgáskorlátozott és halmozottan sérült mozgáskorlátozott gyermek integrált óvodai nevelése során kiemelt feladat:

- a speciális, egyénre szabott eszközök használatának kipróbálása, megtanítása, s ezek segítségével a tágabb és szűkebb környezet minél sokrétűbb megismertetése
- ily módon az életkornak megfelelő tapasztalatok megszerztetése, a megtanult mozgás alkalmaztatása
- a fejlesztés során mindig szem előtt kell tartani az önállóságra nevelés elvét
- a mozgásnevelést az óvodai foglalkozások körébe kell beépíteni
- az elsajátított mozgásminták rögzítése, a szükséges korrekciós helyzetek alkalmaztatása a napirend egészét átszövő feladat

Személyi feltétel: 1 fő segítő asszisztens jelenléte a segédeszkőzzel közlekedő gyermek ellátásához.

Tárgyi feltételek: Az óvodában biztosítva van - az akadálymentes közlekedés, a megfelelő mozgás- és élettér (az ehhez szükséges eszközök lejtő, kapaszkodó).

A HALMOZOTTAN SÉRÜLT MOZGÁSKORLÁTOZOTT GYERMEKEK esetében a mozgáskorlátozottságon kívül még más - érzékszervi, beszéd- vagy értelmi sérülés - is nehezíti a fejlesztés lehetőségét.

Fejlesztésük döntően a mozgáskorlátozottak pedagógiája és a társuló fogyatékoság gyógy-pedagógiai módszereinek kombinációival történik, szakember bevonásával.

Értelmi fogyatékos gyermekek jellemzői

Az érzelmi, értelmi és szociális fejlődés lelassulása és az elvonatkoztatási képesség korlátozottsága. Az értelmi fogyatékoságot gyerekkorban a rossz motorikus és nyelvi képességek, jellemzik.

Az enyhén értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésében meghatározó a nem fogyatékos óvodás korúakkal történő együttnevelés. A spontán tanulást, a társakkal való együttműködést, a

kommunikáció fejlődését segítik azok az élmények, tapasztalatok és minták, amelyeket a gyermek a kortárs csoportban megél.

Az óvodai nevelés során szükséges a gyógypedagógussal a folyamatos kapcsolattartás.

Személyi feltétel: fejlesztő pedagógus

Beszéd fogyatékos/súlyos, akadályozott beszédfejlődésű gyermek

A beszéd fogyatékos/súlyos, akadályozott beszédfejlődésű gyermek szenzoros, motoros vagy szenzomotoros problémája (megkészt beszédfejlődés, centrális dyslalia, súlyos orrhangzóság stb.), illetve a beszédhibához csatlakozó tanulási és/vagy magatartási zavara miatt eltérően fejlődik.

Tünetei: az anyanyelvi fejlettség alacsony szintjében, a beszéd szervek gyengeségében, a beszédhangok tiszta ejtésének hiányában, a szegényes szókincsben, a beszédmozgásokról szerzett emlékképek felhasználásának hiányában, a grammatikai fejletlenségben, az utánzóképeség gyengeségében nyilvánul meg.

A fejlesztés az anyanyelvi nevelést középpontba állító, speciális terápiákat alkalmazó intenzív, komplex - az életkori sajátosságokat, a játékosság elvét szem előtt tartó - nevelési környezetben valósulhat meg.

Fejlesztés területei

- az anyanyelvi nevelés, a mozgás, a kommunikáció, illetve a vizuomotoros koordinációs készség
- speciális terápiák alkalmazása (diszlexia-prevenció, grafomotoros fejlesztés stb.)

Ennek érdekében törekedni kell a kommunikációs tapasztalatszerzés belülről jövő igényének kialakítására, az akadályozottság, hátrány leküzdésének készítésére, a pozitív személyiségek, képességek megismertetésére, megerősítésére.

Az integrált nevelés során szükséges a folyamatos kapcsolattartás a logopédus szakemberrel.

Integrálható autista gyermek az óvodában

Hazánkban a sajátos nevelési igényű gyermekek integrációját elősegítő törvényi szabályozás lehetőségeket biztosít az autizmussal élő gyerekek beilleszkedéséhez is. Leggyakrabban a jó nyelvi és értelmi képességekkel rendelkező (asperger) autizmussal élő gyermekek nevelked-

nek integrált körülmények között. Az óvodai nevelésben a többi gyermekkel együtt vesz részt az akadályozott gyermek, ha ez fejlődése, képessége kibontakoztatása szempontjából előnyös.

Az autizmus-spektrumzavarok lényege a társas viselkedés, a kommunikáció és sajátos gondolkodási képességek minőségi károsodása, amely a személyiség fejlődésének egészét átható, úgynevezett pervazív zavar, amely jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul meg.

Ezen tünetek megjelenési területei:

- a társas és érzelmi készségek területe
- a kommunikáció területe
- a megismerési (kognitív) készségek területe
- sajátos érdeklődési kör
- a mozgásos készségek területe
- egyéb sajátosságok

Az autizmussal élő gyermek legfőbb jellemzői:

- a kölcsönösséget igénylő társas viselkedési készségek területén tapasztalható gondolkodási képességek sajátos hiányosságai
- a beszéd szintjéhez képest károsodott kommunikáció
- a rugalmas viselkedés, a szervezés és kivitelezés képességének minőségi sérülése
- az egyenetlen intelligencia és képességprofil

Fejlesztés:

Az autizmussal élő gyermekek esetében hangsúlyosan az alábbi tartalmak fejlesztésére fókuszálunk.

A szociális készségek fejlesztése:

- viselkedési szabályok, helyes viselkedési minták
- érzelmek kifejezése, önkontroll
- érzelmi reakciók felismerése
- emberi kapcsolatok rendszere
- énkép, önismeret
- életkorak, érdeklődésnek megfelelő, funkcionális, örömteli szabadidős készségek

A kommunikációs készségek fejlesztése:

- verbális kommunikáció
- alternatív kommunikációs rendszer használata
- a beszédértés és beszédhasználat
- a metakommunikáció értése és használata

Célunk:

- a szociális, kommunikációs készségek célirányú fejlesztése
- specifikus környezet, eszközök, módszerek és szokásrendszer használatának elsajátítása
- kiemelkedő képességek gondozása

Feladataink:

- a tárgyi és személyi feltételek biztosítása
- egyéni nevelési terv kidolgozása, a gyermeket ellátó szakemberekkel együttműködésben
- egyéni fejlesztő foglalkozások biztosítása
- specifikus környezet, eszközök, módszerek és szokásrendszer kialakítása

Személyi feltétel: A befogadó pedagógusok számára biztosítjuk a megfelelő szakemberekkel a szakmai konzultáció lehetőségét és segítő asszisztens jelenlétét

12.1.4. A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKFEJLŐDÉSÉRŐL, FEJLESZTÉSÉRŐL SZÓLÓ DOKUMENTÁCIÓK

Az óvodapedagógus tervező munkájának alapja a gyermek egyéni **Fejlődést nyomon követő dokumentáció.**

Folyamatos vezetése az alábbi célokat szolgálja:

- Az óvodapedagógusok és a fejlesztésben részt vevő szakemberek, valamint a logopédus a gyermek fejlődésének fázisait követve és feljegyzéseire támaszkodva határozzák meg fejlesztési feladataikat.
- A Fejlődési Napló szolgálhat alapul a szülő tájékoztatásának gyermeke fejlődésével kapcsolatban.

A fejlesztést végző óvodapedagógus és a fejlesztésben résztvevő szakemberek a Szakértői Bizottság szakvéleménye alapján egyéni fejlesztési ütemtervet készítenek. A tervek 3-6 hónapos időszakra készülnek, melynek végén az eredmények értékelése után újabb terv készül.

A jól és rendszeresen vezetett fejlődési napló visszajelzést ad az óvodapedagógusoknak arról, hogy a választott pedagógiai módszerek eredményre vezettek-e, vagy változtatni kell azokon. Így a több éves nevelési folyamat során egységben látható a gyermek fejlődésének menete (esetleges pedagógus váltás esetén fontos segítség a fejlesztés tervezésében!).

A Fejlődést nyomon követő dokumentáció tartalma:

- anamnézis lap
- családlátogatással kapcsolatos feljegyzések
- beszoktatással kapcsolatos tapasztalatok
- Szakértői Bizottság véleménye
- egyéni fejlesztési terv 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet és módosítása a 22/2013. (III.22.) EMMI rendelet szempontok szerinti Fejlődési naplóban:
 - szociális képességek
 - értelmi képességek
 - beszéd, hallás, látás képességek
 - testi képességek - értékelése

12.1.5. KAPCSOLATTARTÁS RENDSZERE, TARTALMA A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEK FEJLESZTÉSE ÉRDEKÉBEN

Külső kapcsolatrendszer

Gyógypedagógus, terapeuta, utazó tanár

A gyermek fogyatékosságának típusához igazodó szakképesítéssel rendelkező gyógypedagógus az együttműködés során:

- segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését
- javaslatot tesz a gyógypedagógiai módszerek, módszerkombinációk alkalmazására, az egyéni fejlesztési szükségletekhez igazodó módszerválasztásokra, valamint az egyéni igényekhez szükséges környezet kialakítására
- segítséget nyújt a szükséges speciális segédeszközök kiválasztásában, tájékoztat a beszerzés lehetőségéről

- kapcsolatot tart a szülőkkel a rehabilitáció sikerességét szolgáló ismeretek átadásával
- terápiás fejlesztőtevékenységet végez a gyermekekkel való közvetlen foglalkozásokon, ennek során támaszkodik a meglévő képességeikre, az ép funkciókra

Kapcsolat a sajátos nevelési igényű gyermek szüleivel

Az integráció legfontosabb feltételének egyike a SNI gyermekek szüleivel fenntartott kapcsolat, a beszélgetések, melyek során mindenki beszámolhat arról, hogyan ítéli meg aktuálisan a gyermeket.

Fontos, hogy a szülő kiemelheti a gyermeke erősségeit, otthoni szokásait, játékait, felteheti kérdéseit, meghallgatja az óvodapedagógus véleményét, megfigyeléseit. Természetesen az óvodapedagógusban is felmerülhet számos kérdés, amely segítségére lehet a nevelés, fejlesztés során.

Sokat jelent a gyermekek beilleszkedése és fejlődése szempontjából, ha a szülők otthon felélevenítik az óvodában történt eseményeket. Ehhez segítséget nyújtunk abban, hogy tájékoztatjuk a szülőket az aktuális heti témákról, milyen verseket, dalokat tanulunk, milyen meséket olvasunk. A gyermek sokkal biztosabban kapcsolódik be az óvodai tevékenységekbe, ha otthon is megerősítik, átveszik ezeket.

Amennyiben rendkívüli eseményre, kerül másnap sor, fontos, hogy a szülő a részletekről tájékozódjon és felkészítse a gyermeket, hogy másnap a megszokott napirendtől eltérő eseményekre kerül sor.

Mindent nem tud az óvoda pótolni, nyújtani, ezért a családdal való szoros kapcsolat, konzultáció sok segítséget nyújthat. Javasoljuk a szülőknek, hogy végezzenek együtt olyan tevékenységeket, amelyekről csak konkrét tapasztalat alapján szerezhethet tudomást (bevásárlás, főzéshez felhasznált alapanyagok jellemzői, növények ápolása, gyümölcszedés, háziállatok simogatása stb.).

Az óvodai gyermektársak szüleinek tájékoztatása

Az első szülői értekezleten tájékoztatjuk a szülőket az integráció hazai terjedéséről, mint olyan folyamatról, amely az utóbbi évtizedekben az egyéni differenciálással párhuzamosan

világszerte egyre jobban tért hódít. Majd ez után rátérünk arra, hogy a csoportban lesz egy SNI gyermek is.

Elmondjuk, hogy ez a gyermek valamennyi tevékenységből ugyanúgy kiveszi a részét, mint a többi kis társa. Arra is kitérünk, hogy a gyerekek miben tudnak neki segíteni, és, hogy ez mennyire természetes a gyermekek számára. Kiemeljük, hogy az integrálás miatt előnyös a csoport számára.

A szülők tájékoztatása erről a kérdésről azért fontos, hogy minden esetleges aggodalmat elkerüljünk, vagyis, hogy nem hátrányos a társaknak, ha egy sérült gyermek is tagja a közösségnek, nem jut kevesebb idő a többi gyermekre. Rajtunk, pedagógusokon múlik, hogy ezeket az aggodalmakat végleg eloszlassuk

Belső kapcsolatrendszer

Az óvodapedagógus és a Sajátos Nevelési Igényű gyermek kapcsolata

A sajátos nevelési igényű gyermek személyisége és képességei a legfontosabb szempontok az integráció összetett folyamatában. A befogadó csoport óvodapedagógusa részéről komoly módszertani felkészültségre van szükség. Igazodik az egyénekhez, a gyermekek egyéni szükségleteihez, a differenciálás során ismeri meg igazán a gyermekek képességeit. Az óvodapedagógus a gyermek személyiségéhez legjobban illeszkedő eljárásokat valósítja meg. Az akadályozott gyermek jelenléte a pedagógus részéről több odafigyelést és a többi gyermek hatékonyabb irányítását igényli.

Csoporttársak és a Sajátos Nevelési Igényű gyermek kapcsolata

A közösségbe kerülő sajátos nevelési igényű gyermek beilleszkedése nagyban függ a csoporttársak el-és befogadóképességétől. Cél, hogy minél természetesebben kezeljék a csoport tagjaitól valamiben eltérő gyermeket. Lássák, hogy mire képes, hogy miben jó, mik az erősségei, így megtanulhatják az együttélést akadályozott társukkal.

12.2. A HALMOZOTTAN HÁTRÁNYOS HELYZETŰ GYERMEK

A HHH gyermekek legtöbbször ingerszegény környezetből jön az óvodába, ezért ismeretei elmaradnak az életkoruknak megfelelő szinttől. Értelmi képességeiknek, tanulási készségeiknek fejlesztését még hatékonyabbá kívánjuk tenni.

Feladatunk az egyéni képességeik megismerése alapján, egyéni bánásmód alkalmazásával történő fejlesztésük.

- **Minden óvónő feladata a csoportjában – gyermekenként – a felmerülő probléma okainak a feltárása.**
- Az okok megszüntetésére **egyéni célok kitűzése.**
- A gyermek fejlettségi szintjének megfelelően az **egyéni bánásmód formáinak meghatározása.**

Célunk a prevenció – a tanulási nehézségek kialakulásának megelőzése. Az eredményes fejlesztés érdekében nagyon fontos, hogy ezek a gyerekek rendszeresen járjanak óvodába.

A roma gyermekeknél a zenei és a testi nevelés az a két terület, ahol jó képességekkel rendelkeznek, és mint pozitív nevelési lehetőség, társaik számára példa lehet az ő tudásuk.

12.2.1. AZ ÓVODAI INTEGRÁCIÓS PROGRAM – A HALMOZOTTAN HÁTRÁNYOS HELYZETŰ GYERMEKEK FEJLŐDÉSÉNEK SEGÍTÉSE

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek iskolai beilleszkedésének és sikerességének záloga a megfelelő minőségű és időtartamú óvodáztatás. A sikeres iskolakezdéshez nélkülözhetetlen alapvető készségek megfelelő fejlesztésének színtere az óvoda, ahol – az agyi érési folyamatok lezárulásáig – megterhelés nélkül, játékos eszközökkel és módszerekkel hatékonyan tudunk fejleszteni.

A hátrányos helyzetű családok gyermekei kognitív fejlődésükben öt éves korukra lényegesen elmaradnak a kedvezőbb körülmények között élő társaiknál. Tudatos óvodapedagógiai munkára van szükség ahhoz, hogy ezeket a hátrányokat óvodai nevelésünk során csökkenteni tudjuk. Kiemelt jelentősége van a szülővel történő együttműködésnek, mely a kölcsönös tisztelet alapján valósítható meg.

Integrációs programunk jellemzői

Helyi nevelési programunk tartalmi elemei szinte valamennyi ponton harmonizálnak az oktatási miniszter által – A 2011. évi CXCV. törvény a Nemzeti köznevelésről, 4. § (12b.) pontja

valamint a 20/2012. évi EMMI rendelet 173.§ bekezdése alapján – meghatározott és kiadott, a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esélyegyenlőségének biztosítását szolgáló óvodai integrációs programmal. Minden tagintézményünk projektervekben rögzíti az integrációs nevelés főbb feladataihoz tartozó tevékenységeket.

Gyermekeink szociokulturális háttere színes képet mutat. A nagyon jó és az elhanyagoló környezetből egyaránt járnak hozzánk gyermekek. Szeretetteljes, biztonságos, az egyéni különbségeket toleráló légkörben, ésszerű korlátokkal minden gyermeknek esélyt adunk saját erősségeik felismerésére, és a sikerélményre. Elfogadjuk és tiszteletben tartjuk a különbséget, erre neveljük gyermekeinket is.

A program tartalmi elemei	PP vagy egyéb szabályzó tartalmazza		Megjegyzés
	Igen	Nem	
1. Szervezési feladatok			
A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai beíratásának ellenőrzése	x		Kapcsolatfelvétel az óvodai védőnővel minden év március 31-ig.
Minél hosszabb ideig tartó óvodáztatás biztosítása	x		
2. Pedagógiai munka kiemelt területei			
Az óvodába lépéskor komplex állapotfelmérés	x		Anamnézis Fejlődést nyomon követők. DIFER 4 éves kortól Nev. Tan. (Tankötelesek)
Kommunikációs nevelés Szókincs, nyelvi kifejező készség, beszédértés, beszéd észlelés fejlődésének elősegítése	x		PP DIFER-mérés
Érzelmi nevelés, szocializáció Az intézményes nevelésbe illeszkedés elősegítése, bizalom, elfogadás, együttműködés	x		PP Pszichológus
Egészséges életmódra nevelés Egészségtudat kialakítása, táplálkozás. higiénia	x		PP

ai szokások			
Korszerű óvodapedagógiai módszerek			
A gyermekek kezdeményezéseire támaszkodó módszerek	x		PP
Differenciálás	x		PP
Művészeti tevékenységek felhasználása	x		PP
Szülőkkel való partneri együttműködés módszerei	x		PP
3. Gyermekevédelemmel, az egészségügyi ellátással, szociális segítségnyújtással kapcsolatos munka			
A gyermekek fejlődésének nyomon követése, regisztrálása, szükség esetén szakorvosi (szemészet, fülészet, ortopédia vizsgálat) kezdeményezése	x		Fejlődést nyomon követő dokumentáció
Gyermekorvosi, védőnői tanácsadás			
A szülők számára az együttműködő partnerekkel kialakított közös programok	x x		PP Munkaterv
Gyermekjóléti szolgáltatások kezdeményezése illetve szervezése Rendezvények látogatása	x		Gyermekevédelmi felelős tevékenysége, Kapcsolat a Családsegítő Központtal PP, Munkaterv
A szociális ellátórendszerrel való aktív együttműködés Egyetlen gyermek se maradjon ki az óvodából a szülők szegénysége, az óvoda által kért természetbeni és pénzbeli hozzájárulások fedezetének hiányában	x		Kapcsolat a védőnővel Gyermekevédelmi munkaterv: kapcsolat a szociális ellátórendszerrel Alapítvány, IPR pályázat
4. Együttműködések kialakítása az óvodán kívüli szervezetekkel, különösen az alábbiakkal			
Gyermekjóléti, családsegítő szolgálat	x		PP
A szülők támogatása, erőforrásainak feltárása			

Bemutató foglalkozás során volt óvodásaink látogatása	x		nyomon követő dokumentáció IPR Munkaterv
6. Szülővel való kapcsolattartás, együttműködés			
Személyes kapcsolat kialakítása minden szülővel	x		PP, Munkaterv
A gyermekek egyénre szabott beszoktatásának biztosítása	x		PP
Rendszeres napi vagy heti tájékoztatás a gyermekek fejlődéséről			
Fejlődést nyomon követő napló bejegyzéseinek megbeszélése	x		PP, SZMSZ
Szülők részvételi lehetőségeinek biztosítása rendezvényeinken, programjainkon	x		Munkaterv, IPR
Fogadó óra	x		Házirend
Gyermekneveléssel kapcsolatos nézetek kicserélése	x x		Munkaterv PP
A család szokásainak és értékrendjének megismerése, megértése			
Szülői közösségek kialakítása, szülők bevonása az óvodai rendezvények szervezésébe és lebonyolításába	X x		PP, SZMSZ Munkaterv
8. Intézményi önértékelés, eredményesség			
Intézményi önértékelés részeként az integrációs program értékelése			Intézményi Önértékelés dokumentáció
Mérőeszköz az integrációs program elemeinek számszerűsíthető méréséhez az alábbi indikátorok szerint: beóvodázási arány, hiányzási mutatók, DIFER-mérést követő hozzáadott érték, iskolakezdés megfelelő időben,	x		Csoportnapló Munkaterv
Eredményesség mérése, értékelése, a fejlesztés irányainak kijelölése			PP, Éves értékelés, Munkaterv

13. FEJLESZTÉS TARTALMA

13.1. EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD ALAKÍTÁSA

Az egészségmegőrzés szempontjából lényeges a természetközeli életmód, a test, a lélek, a környezet harmóniájának megteremtése és az egészséges életmód igényének kialakítása, és az esélyegyenlőség megteremtése.

A lelki egészségfejlesztés segítse elő a kiegyensúlyozott pszichés fejlődést, támogassa a környezethez való alkalmazkodást, pozitív hatást gyakoroljon a személyiséget érő változásokra.

Speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása a megfelelő szakemberek bevonásával a szülővel, óvodapedagógussal, óvodapszichológussal együttműködve.

Cél:

Történjen meg az egészség óvása, megőrzése. Legyenek edzettek, táplálkozzanak egészségesen. Legyenek kielégítve alapvető gyermeki szükségleteik. Alakuljon ki a helyes életritmus, a mozgásigény és a pihenés helyes aránya.

Legyenek felkészülve a környezetből érkező ártalmas hatásokkal szemben, csökkentve a káros következményeket.

Az óvodapedagógusaink feladatai a teljes körű egészségfejlesztés során:

- az egészséges és biztonságos óvodai környezet megteremtése
- a megfelelő, rugalmas napirend, nyugodt, kiegyensúlyozott, szeretetteljes óvodai légkör kialakítása, a párhuzamosan végezhető differenciált tevékenységek végzéséhez szükséges elegendő idő biztosításával
- az egészségtudat, egészséges táplálkozási szokások kialakítása, folyamatos tízórai az óvodapedagógus döntése alapján
- a szülők meggyőzése a szénsavas, túlcukrozott, serkentő szereket tartalmazó italok kiiktatásáról
- **hetenként egy-két gyümölcs- és zöldségnapot az óvodáinkban! - mozgalomban való bekapcsolódás**

- a kulturált étkezés szokásainak kialakítása, evőeszközök használatának megismertetése, gyakoroltatása, asztalterítés esztétikumára való odafigyelés, pozitív minta követése
- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése, levegőzésének biztosítása minden nap, harmonikus, összerendezett mozgásfejlődésének elősegítése
- a gyermek alapvető fizikai, lelki szükségleteinek kielégítése, /pl. folyadék, lefekvéskor mesélés, a gyermek érzelmi állapotának, nyugalmanak támogatása, simogatással/
- a konfliktusban érintett gyermekek kiszűrése, majd óvodapszichológus segítségét kérve kiemelt segítése
- a gyermek gondozottságának biztosítása során kapcsolatépítés a gyermekkel, nagyobb tudatossággal, odafigyeléssel a hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek alapvető higiénés szokásainak kialakítására, /toalettpapír használata, fiúszerepnek megfelelő toalett használat WC-tető felhajtása/, helyes kézmosásra, kéztörlésre szoktatás
- a WC használat az intimitás biztosításával
- a tisztaság, az ápoltság iránti igény alakítása
- a kézmosás szükség és igény szerint
- a fogmosás technikájának megismertetése, mindennapos gyakoroltatása, fogmosó eszközök rendben tartására való serkentés
- a fésű használatának bemutatása, gyakoroltatása, szükség szerinti segítségnyújtás
- az időjárásnak megfelelő réteges öltözködésre szoktatás
- a gyermek balesetvédelmi oktatása évente egyszer illetve az alkalomnak megfelelően és annak dokumentálása a csoportnaplóban
- a lázas, beteg gyermek elkülönítése, gondoskodás a felügyeletről és a szülő értesítése
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás meglapozása
- az orrfújásnál a papír zsebkendő használatának megtanítása, használat utáni szemétként kezelésre, szelektív gyűjtésére tanítás

- a csapok elzárásának kinyitásának megtanítása, a víztakarékosságra a figyelem felhívása
- a környezeti ártalmak kivédése, az udvarra minél több növény telepítése
- **a speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok el-látása érdekében megfelelő szakemberek óvodapszichológus bevonása, együttműködésre törekvés**
- a nevelés során együttműködés a többi munkatárssal, szülőkkel, szakemberekkel, kerekasztal beszélgetésen, fórumokon való részvétel

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

Testápolás:

- önállóan mosakodik, törölközik, használja a szappant, körömkefét
- önállóan használja a WC-t, WC-zést követően használja a WC-papírt
- vigyáz a mosdó rendjére, a tisztálkodási eszközeire, tisztán tartja, és a helyére teszi
- takarékoskodik a vízzel a mosdó használata során, ki tudja nyitni, és el tudja zárni a csapot
- használja zsebkendőjét, tüszentéskor, köhögéskor szája elé tartja, használat után a megfelelő szemetesbe dobja
- önállóan mos fogat, használat után a fogmosó felszerelést rendben, tisztán teszi a helyére
- életkorának megfelelően edzett

Öltözködés:

- önállóan öltözik, vetkőzik, ruháit, ágyneműjét összehajtván teszi a helyére
- befűzi cipőjét, bekötésével próbálkozik
- öltözködésben, a helyes sorrendben veszi fel ruhadarabjait, önállóan öltözködik, ha szükséges segítséget kér
- az időjárásnak megfelelően öltözködik

Étkezés:

- étkezéskor önállóan szedi a számára szükséges ételmennyiséget
- megfelelően használja az evőeszközöket, igényli az asztal esztétikus rendjét
- kulturáltan viselkedik étkezés közben
- szívesen fogyaszt minél több gyümölcsöt és zöldséget

A környezet óvása, rendben tartása:

- ügyel saját személye és környezete gondozottságára, rendjére, tisztán tartására
- az udvaron sem szemetel
- ismeri a szelektív hulladékgyűjtés okát és mikéntjét
- tud csendben közlekedni, ajtót nyitni, csukni
- a játék és egyéb eszközöket rendeltetésüknek megfelelően használja, óvatosan bánt az eszközökkel
- használja a lábtörlőt
- ismeri és betartja a balesetvédelmi magatartásformákat

13.2. ÉRZELMI, ERKÖLCSI, KÖZÖSSÉGI NEVELÉS

A gyermek elsősorban a családban nevelődik, az óvoda folytatja és kiegészíti a megkezdett nevelést. Az óvodába lépés pillanatától az óvodáskor végéig fontos és elengedhetetlen az érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör megteremtése.

A kiegyensúlyozott légkör feltétele: az óvodapedagógus – gyermek, gyermek – gyermek, gyermek – és a többi óvodai dolgozó jó kapcsolata és a felnőttek pozitív attitűd megnyilvánulásai.

Az óvodai nevelésünk messzemenően támaszkodik a családi nevelésre, a család és az óvoda szoros együttműködésére törekszik. Figyelembe vesszük a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesítjük az intervenciós gyakorlatot. Programunkban fontos az óvodáskort megelőző testi-lelki fejlődés megismerése, ennek egyik eszköze az óvodába lépés előtti családlátogatás és a gyermek személyiséglapja, melyből információt kapunk a gyermek élettörténetéről, és az anya-gyermek kapcsolatáról, valamint a család-gyermek kapcsolatáról. **Az óvodai nevelésünk segíti a gyermek szociális érzékenységének fejlődését, én tudatának alakulását, önkifejező, önértékesítő törekvéseit.**

A társas viselkedés alakulásában, a különbözőségek elfogadásában, tiszteletére nevelésében első számú modell és példakép az óvodapedagógus.

Segítjük a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség, akarat, önállóság, önfegyelem, kitartás, feladat- és szabálytudat) fejlődését, a szokás és normarendszer megalapozását.

Erősítjük a nembeli különbözőségekből fakadó sajátos értékek megőrzését, - pl. a fiúknál előzékenység a nőkkel szemben, lányoknál a hagyományos női szerepnek tartott gondoskodás.

Neveljük saját maga elismerésére, pozitív énkép kialakítására, saját értékeinek megismerésére. Megláttatjuk, tudatosítjuk a napirendi tevékenységek során a társak egymástól eltérő, saját kulturális környezetükből származó értékeit, sokféle, színes egyéniségüket. Ezzel társaik elismerésére, megbecsülésére nevelünk. Az érzelmi zavarokat tompítjuk, leépítjük.

Építünk a gyermek nyitottságára, segítjük abban, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét. Ez az alapja a hazaszeretethez, a szülőföldhöz való kötődésnek, amely során rá tud csodálkozni a természetben az emberi környezetben fellelhető jóra és szépre, azok megbecsülésére.

Modell értékű az óvodapedagógus és az óvoda valamennyi dolgozójának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése.

Együttműködünk az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

Cél:

- történjen meg a közösségi és egyéni nevelés területén a gyermek egyéni érdekeinek, tulajdonságainak, képességeinek kibontakoztatása a közösségen belül, a csoport normái alapján
- történjen meg az erkölcsi akarat tulajdonság kialakítása, erősítése, fejlesztése az óvodapedagógus és a dajka példaadásával és helyzetteremtésével
- különbözőségek elfogadása, tisztelete
- alakuljon ki a szülőföldhöz fűződő pozitív érzelmi viszony
- becsülje a természeti, és emberi környezetet, értékelje a szépet, jót
- legyen biztosítva a nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, sajátos nevelési igényű, hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, elhanyagolt, gyermekek esetében a speciális fejlesztés, az egyéni szükségletnek megfelelően, szakemberek közreműködésével az esélyegyenlőség

Az óvodapedagógusaink feladatai az érzelmi nevelés és a szocializáció biztosításának megvalósításában:

A biztonságos, nyugodt óvodai mindennapok biztosítása, amiben lehetőség kínálkozik a gyermekek közötti valamint a gyermekek és felnőttek közötti minél gyakoribb kapcsolatfelvételre.

Óvodapedagógus személyiségének szeretetteljes, empátiás kisugárzásával, figyelő „anyapótló” magatartásával:

- a szeretet és kötődés képességének fejlesztése
- saját és mások elismerésére nevelés
- az élménybefogadás képességeinek fejlesztése
- érzelmi kontroll kialakítása, fejlesztése, konfliktusok kezelése
- az érzelmi zavarok tompítása, leépítése, lelki, nevelési feladatok ellátása

A felnőttekkel és a társakkal kapcsolatos viselkedési szokások kialakítása és gyakorlása természetes szituációkban:

- a gyermekcsoporton belül az együttműködés, az együttjátszás, együttdolgozás képességének kialakítása és gyakorlása
- a társakért, a csoportért érzett felelősségérzet az összetartozás élményének mélyítése, a „mi tudat” alakítása
- a társak és felnőttek iránt érzett bizalom és elfogadás alakítása
- a megértés, tolerancia, empátia gyakorlása
- társas kapcsolatok formálásának segítése kooperatív technikák alkalmazásával
- A véleményalkotás, döntési képesség fejlődésének elősegítése

Környezetvédelmi viselkedési és magatartási formák alakítása:

- az élet és az élővilág megbecsülésére, szeretetére nevelés

A hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek körében a szokásrendszer tudatos alakítása, beilleszkedésük elősegítése és differenciált, tervszerű fejlesztése.

Inkluzív szemlélettel a különbözőségek elfogadásának segítése.

A család – óvoda kapcsolatának kialakítása:

- „Ovinéző”- hét szervezése az óvodai csoportok életébe való betekintés lehetőségének biztosítása a beiratkozás alkalmával
- családlátogatás az óvodai élet megkezdése előtt
- óvodai rendezvényekre való meghívás

- egyeztetett időpontban fogadóóra tartás, tájékoztatás a gyermek fejlődéséről
- szülői értekezlet tartása évente minimum 2 alkalommal.
- anamnézis felvétele

A csoportszoba hangulatos berendezése, barátságos, derűs légkör biztosítása.

A szűkebb és tágabb környezet megismertetése, a szülőföldhöz való kötődés erősítése.

Legyen modellértékű az óvoda minden dolgozójának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése.

A fejlesztés várható jellemzői óvodáskor végére:

- kialakul biztonságérzete
- tisztelettudóan viselkedik
- elfogadja a tevékenységek által megkívánt magatartásformákat és szokásrendszert
- ha szükségét látja, segít a felnőtteknek és az arra rá szoruló társainak, egymásnak
- érdeklődik a közvetlen környezetében élő gyermekek és felnőttek iránt
- türelmes, toleráns, empatikus, segítőkész társaival
- konfliktus helyzetet mind két fél számára elfogadhatóan, viszonylag önállóan old meg, szükség szerint felnőtt segítségét kéri
- önálló, kitartó a tevékenységek végzése közben
- képes azonosulni érzelmileg és értelmileg az óvónő kéréseivel, társaival és felfogja metakommunikatív jelzéseit
- jelzi mondanivalóját, érthetően válaszol, és türelmesen meghallgatja társát, fejlődik önfegyelme
- érdeklődéssel és aktívan vesz részt a közös tevékenységekben és örül az együtt elért eredményeknek, képes társaival kooperatíván együttműködni
- kialakul a közösséghez tartozás érzése a csoport a „mi tudat”és rendelkezik társ-kapcsolatokkal a csoporton belül
- alakulóban van felelősségtudata
- szívesen vállal a közösség érdekében megbízatást, munkát
- tudja késleltetni szükségletei kielégítését
- képes egyszerű döntések önálló meghozatalára
- bátran, de kulturáltan mondja el véleményét
- nyugodt, kiegyensúlyozott viselkedés jellemzi, megtalálja helyét a közösségben

13.3. ANYANYELVI, ÉRTELMI FEJLESZTÉSÉS NEVELÉS MEGVALÓSÍTÁSA

Az óvodai nevelés a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára, életkori sajátosságára, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosít a gyermekeknek változatos tevékenységeket. A tevékenységeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhetnek az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetről. Az értelem nevelés változatos tevékenységeken keresztül a kultúraátadás hatásrendszerében az óvodai nevelés módszerével, elsődlegesen a gyermek játéka által valósul meg. Fontos valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.

A gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása.

Az értelem fejlesztés szoros kapcsolatban van az anyanyelv és kommunikáció alakulásával.

Az anyanyelv a legfontosabb eszköze a szociális kapcsolatok kiépítésének és az emberek közötti kommunikációnak. Az óvodai anyanyelvi nevelés komplex folyamat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció, különböző formáinak alakítása, helyes mintaadással és szabály közvetítéssel (javítgatás elkerülésével) valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelvi fejlődés alakulása szempontjából modell értékű az óvodapedagógus és az óvoda más dolgozóinak kommunikációja. Ezért szükséges figyelmet fordítani a gyermek kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a meghallgatására, a kérdések támogatására és a válaszok igénylésére. Az otthoni nyelvi környezet meghatározza minden gyermek beszédét mely előnyös, vagy hátrányos helyzetet teremt a gyermek számára a közösségen belül.

Cél:

- a gyermek értelmi képességei az óvodába kerüléstől az óvodában nevelkedés végéig önmagához képest a leoptimálisabban fejlődik,
- az anyanyelv ismerete, megbecsülése, szeretete, a kommunikáció különböző formáinak differenciált fejlődése,
- a gyermek spontán és tervezetten szerzett ismeretei, tapasztalatai, rendszereződnek, célirányosan bővülnek,
- fejlődnek kognitív képességei:

- /egyre pontosabbá válik a valóság-hű észlelés, figyelem-összpontosításra képes, jellemző a valósághoz közelítő képzeleti működés, a reprodukív emlékezet, a problémamegoldó és kreatív gondolkodás, alakul a fogalmi gondolkodás /
- kialakul a kapcsolatfelvétel megfelelő formája, életkori sajátosságnak megfelelő verbális és nonverbális eszköztár.

Az óvodapedagógusaink feladatai az anyanyelvi nevelésben, értelmi fejlesztés területén:

- biztonságos, elfogadó, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör megteremtése, ahol elmondhatják gondolataikat
- folyamatos, összefüggő, tiszta beszéd, nyelvi kifejezőképesség kialakítása
- beszélő környezet megteremtése helyes minta és szabályközvetítéssel
- nyelvi készség (társalgási és összefüggő beszéd) fejlesztése
- kommunikációs (verbális nem verbális) jelzések felismerésének, használatának gyakorlása egyéni bánásmód, differenciált fejlesztés alkalmazásával
- beszédészlelés, beszédértés, szóbeli emlékezet fejlesztése
- szókinccs (relációs és általános) gyarapítása
- együttműködés a logopédussal és a családdal a megelőzés és a korrekció területén
- a szociokulturális háttér figyelembe vételére épülő differenciált készségfejlesztés, kompetencia megvalósítása
- a nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozó, valamint migráns gyermekek differenciált támogatása a magyar nyelv elsajátításában
- minden gyermeki kérdés megválaszolása
- változatos tevékenységek szervezése, biztosítása
- a gyermek kíváncsiságára, érdeklődésére építés, az egyéni érdeklődési kör figyelembe vétele
- figyelem-összpontosítására motiválás
- a pszichikus képességstruktúrák fejlődésének nyomon követése, a szükséges fejlesztési feladatok tervezése, beépítése a gyakorlatba

A fejlődés várható eredményei óvodáskor végére:

- nyugodtan, figyelemmel hallgatja végig az óvónőt és a körülötte lévő felnőtteket, társakat
- meg tudja fogalmazni kérdéseit, válaszait

- tisztán ejt minden beszédhangot, helyesen érthetően beszél
- elbeszélése folyamatos, a tapasztalatok során szerzett szókincsét aktívan használja
- beszédét természetes gesztusokkal, arcjátékkal kíséri, jól használja a metakommunikációs eszközöket
- egyszerű történeteket, mesét, képes önállóan elmondani
- ismeri és használja az udvariasság szavait
- korának megfelelően kialakul a pontos észlelése
- képes vizuális auditív differenciálásra
- térbeli viszonyokat képes felismerni, megnevezni
- a keresztcsatornák működése korának megfelelő

13.4. TEVÉKENYSÉGEK SZEREPE A NEVELÉSI CÉL ELÉRÉSÉBEN

A gyermek személyisége és a tevékenysége kölcsönösen egymásra hatva fejlődik.

Az óvodapedagógusaink feladatai a tevékenységek megszervezésében:

- biztosítsanak megfelelő feltételeket (idő, hely, eszközök, ötletek) a minél változatosabb, több fajta tevékenység egy időben történő gyakorlásához
- támaszkodjon a tevékenységek megszervezésében a gyermekek tapasztalataira, a gyermekek aktuális élményvilágára
- segítse elő élmények nyújtásával a minél sokrétűbb és minél komplexebb tevékenységformák kialakulását az óvodai csoportokban
- ismertesse meg lakóhelyünk közeli és távoli természetvédelmi tájait
- alakítson ki olyan napirendet hetirendet, amely biztosítja a feltételeket a megfelelő időtartalmú párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységek tervezésére, szervezésére
- biztosítson a tevékenységek között harmonikus arányokat, szem előtt tartva a szabad játék kitüntetett szerepét és az egymás mellett végezhető tevékenységeket
- kompenzálja a hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek ingerszegény környezetéből adódó hátrányokat
- bővítse a gyermek általános ismereteit

A gyermek képességei készségei csak tevékenységekben fejlődhetnek ki és nyilvánulhatnak meg.

Képességek, készségek fejlesztése tevékenységeken keresztül

Az óvodai nevelésünk olyan készségek, képességek fejlődését támogatja, amelyek a társadalomban létező, elképzelhető pozitív tevékenységek gyakorlásához szükségesek.

Az óvodapedagógusaink feladatai a képességek és készségek fejlesztésében:

- a gyermek számára, a képességeik kibontakoztatásához szükséges tevékenységek gyakorlási lehetőségeinek biztosítása
- a folyamatos megfigyelés és a mérési eredmények alapján alkosson tiszta képet a gyermek meglévő képességeiről, ismereteiről, ennek ismeretében törekedjen a gyermek fejlesztésére
- képesség és részképességek fejlődésében elmaradott gyermekekre, egyénre szabott fejlesztési terv alapján gyakoroljon hatást
- tehetségígéretes gyermekekre, egyénre szabott fejlesztési terv alapján gyakoroljon hatást
- minden gyermek képességét önmagához – a saját lehetőségeihez – viszonyítva igyekezzon fejleszteni
- a gyermekek ismereteit tevékenységek által bővítse

13.4.1. JÁTÉK TEVÉKENYSÉG

Játék

A játék jellemzői óvodáskorban

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb élményt adó tevékenysége, a nevelés leghatékonyabb eszköze mely az egész személyiséget fejleszti.

A gyermek a külvilágából és saját belső világából származó benyomásait játékában éli át. Ez által válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó tevékenységgé.

A gyermek elemi pszichikus szükséglete melynek mindennap visszatérő módon hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul kell kielégülnie. A gyermek felfedező hajlama, kíváncsisága, tevékenységi vágya, a felnőttekhez való hasonlítás igénye, szocializációs indítékai teszik a gyermek alapvető szükségletévé a játékot. **Játéktevékenységek közben fedezi fel, ismeri meg környezetét, ismeri fel önmaga lehetőségeit és korlátait.**

A mozgás a testséma és az én megismerése, a percepció, a gondolkodás, azon belül a fogalmi gondolkodás és a beszédfolyamatok, a kommunikáció fejlődése mind-mind játékba ágyazódik.

**„Gyermekeink úgy fognak holnap dolgozni, ahogyan ma játszanak:
alaposan és kitartóan vagy figyelmetlenül és unottan.”
(Elisabeth Plattner)**

Cél:

- váljanak valóra az örömteli játéklehetőségekben a gyermekek egyéni vágyai, ötletei, élményei
- válják a játék tevékenységeken keresztül a gyermek személyisége sokoldalúvá, harmonikussá, fejlődjenek képességei, készségei
- formálódjon közösségi, erkölcsi, érzelmi társas viselkedése

Feladat:

Biztosítani kell, hogy a gyermekeknek a játék során legyen lehetősége feszültségeit, belső problémáit felszínre hozni és kifejezni. Érvényesíteni kell a játék kitüntetett szerepét az egész nap folyamán. A szabad játék és játszótárs választás biztosítása. Kreativitás ösztönzése, támogatása.

A játékidőnek – az óvodapedagógus szerepét tekintve – két formája van:

- a szabadjáték, mely során tudatos, feltétlen jelenléte serkentő ösztönző magatartása szükség és igény szerinti együttjátéka
- a kezdeményezett, direkt fejlesztést célzó játék ideje

Szabadjáték:

Külső céltól független, belülről motivált, szabadon választott, önkéntes tevékenység, az óvónő biztosítja a gyermek számára az önállóságot, szabadságot:

- a játék tevékenység kiválasztásában
- a játék eszközök megválasztásában
- társak megválasztásában
- gyermeki játékelgondolás megvalósulásában
- játszóhely megválasztásában.

Cél:

Minél gazdagabb feltételek biztosításával a szabadjáték minél optimálisabb szintű kielégítésével, pedagógiai, pszichológiai szakértelemmel való támogatással, indirekt módszerekkel, játéktámogató magatartással, reflektív attitűddel, a szülők szemléletformálásával a személyiségfejlesztő hatások biztosítása. A szabadjáték elsődlegességének a nap folyamán az optimális helyzetnek megfelelő biztosítása.

Játékfajták:

- gyakorló játék (konstrukciós játék)
- szimbolikus szerepjáték
- konstruáló játék, barkácsolás
- dramatizálás, bábozás
- szabály játék.

Az óvodapedagógusaink feladatai a játékkal kapcsolatban:

- nyugodt légkör biztosítása, az elmélyült játék feltételeinek megteremtése
- napirenden belül elegendő idő biztosítása a játék megvalósulására, befejezésére
- az elmélyült játék tevékenységet ne zavarja meg más tevékenység felkínálásával
- lehetőség biztosítson a játék későbbi folytatására
- a játékhoz szükséges hely, eszközök egyenlő hozzáféréseinek biztosítása
- a játékok jól látható elérhető helyen történő elhelyezése
- a szabadjáték túlsúlyának érvényesítése
- a játék és játszótárs választásának biztosítása
- a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulásának elősegítése
- ötletek, lehetőségek, helyzetek teremtése a sokszínű játék kialakulásához
- az egyéni élményeken túl, kreativitást fejlesztő és erősítő közös élményszerzési lehetőségek kihasználása a játék fejlesztése érdekében
- különböző tapasztalatszerzésre szolgáló egyéb anyagok biztonságos elhelyezése, pl. homok-víz – asztal, a játékkal kapcsolatos szabály kialakítása
- a játéktér olyan mobilizálható kialakítása, hogy a gyermekek igényüknek megfelelően maguk is szabadon átrendezhessék
- a csoportszobában is használható mozgásos játékok biztosítása

- helyi sajátosságokból adódóan, évszaknak megfelelően folyamatos élménynyújtással lehetőségek biztosítása a gyermekek számára a játéktevékenység sokrétű gyakorlására (pl.: természeti környezetünk változásai, gazdasági udvarok, kertek jellemzői, foglalkozások, stb. megismertetése)
- nemi sztereotípiák erősítésének kerülése, nemek társadalmi egyenlőségével kapcsolatos előítéletek lebontásának elősegítése
- a gyermeki játék önállóságának tiszteletben tartása
- a hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek megismertetése a játékeszközökkel, az azokkal való játszás szabályaival, együttműködési képességük fejlesztése a játékban, példaadással, közös játékkal

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- választ egyéni fejlettségének megfelelően játékot, alkalmassá válik a csoportban való szabadjátékra
- kialakul igénye a közös játék iránt
- megjelennek önálló, kezdeményező megnyilvánulásai a játék során
- pozitív érzelmei dominálnak társai iránt, ugyanakkor próbálkozik önálló konfliktusmegoldással
- örömmel és önfeledten játszik
- képes kreatív együttműködésre
- nyitott mások ötletei iránt, szívesen vállal szerepet
- kialakul nemi identitása
- részt vesz aktívan az erőfeszítést, ügyességet igénylő játékokban
- képes a játékszabályok önkéntes vállalására (betartja és követi a megismert szabályokat)
- képes önálló szabályok létrehozására
- egyéni ötletei alapján különböző anyagok felhasználásával, kombinálásával barakácsol
- képes saját fejlődési – érési tempójának megfelelően élményei eljátszására
- képes a szabadjáték során önállóan dönteni, játéktevékenységet választani

13.4.2. A TEVÉKENYSÉGBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS JELLEMZŐI ÓVODÁSKORBAN

A játék és a tanulás teljes mértékben összekapcsolódik óvodáskorban. A gyermek esetében a tevékenységi vágy ösztönöz a tapasztalatszerzésre, a cselekvésre és közben minden pillanatban újabb és újabb felfedezéseket tesz, azaz tanul a kisgyermek.

Játék közben, játékosan szinte észrevétlenül tanul, tehát az óvodai tanulás egyik legfontosabb színtere, de nem kizárólagosan az.

A játékon belül a motoros, a szociális és a verbális tanulás összefonódik az interaktív tanulási - tanítási módszerek dominanciájával, komplex formában jelenik meg. Az óvodai tanulás azonban szélesebb értelmű annál, hogy csupán a játékkal való összefüggésein keresztül értelmezzük.

A nevelési folyamat egésze, azaz valamennyi pillanata alkalmas arra, hogy erőltetés nélkül spontán vagy irányított, szervezett módon tanuljon a kisgyermek. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész nap folyamán adódó helyzetekben **természetes és szimulált környezetben, kiránduláson, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezett növekvő időkeretben (5 – 30 perc)** valósul meg. A játékos, cselekvéses tanulás élményszerűvé teszi az ismeretszerzést. A gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés és gyakorlati probléma megoldás elősegíti a kommunikációs és gondolkodási képességek alakulását.

Jelentős részben utánzásos, modellkövetéses magatartás és viselkedéstanulás spontán tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését fejlesztését támogatja.

Spontán (óvodán kívüli) tapasztalatszerzés:

- családban szerzett tapasztalatok
- a társak által közvetített tapasztalatok
- természetes élethelyzetekben ért hatások
- a tömegkommunikációs hatások.

Szervezett (irányított) növekvő időtartamú (5-30 perces) tapasztalatszerzés:

- élménynyújtás
- tevékenységek
- kezdeményezések
- felfedezés, kísérletezés
- irányított megfigyelés

Cél:

- valósuljon meg az óvodás gyermek képességeinek fejlődése, egyénre szabottan, előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire alapozva
- szerezzon ismereteket a szűkebb és tágabb természeti, emberi, tárgyi környezetről
- vegyen részt a gyermek attitűd elemeinek támogatásával, örömmel és önként ebben a folyamatban, nem csupán a külső motiváció készítse erre
- szerezzon egyszerre, egy időben, kevesebb, de minőségben és használhatóságban mégis több ismeretet
- hassanak a fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos foglalkozások pozitívan az iskolai tanuláshoz való viszonyukra
- segítse elő a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatásának támogatása az iskolai beilleszkedést

A tanulás szervezeti formái:

- a tanulás kezdeményezett tevékenységi formákban, valamint csoportos foglalkozások szervezeti- és időkeretében valósul meg az egész napos tevékenységek együttesében
- a tanulás a játék adta lehetőségek figyelembevételével, sokszínű, változatos, cselekedtető, játékos elemeket tartalmazó tevékenységek felkínálásával, játékos helyzetek megteremtésével folyamatosan történik

Az óvodapedagógusaink feladatai a tanulási folyamatban:

- a meglévő ismeretek mélyítése, rendszerezése
- képességek mérése, fejlesztése, differenciált egyéni módon, mikrocsoportos formában
- a gyermek megismerési vágyának, kíváncsiságának sokoldalú érdeklődésének ki-elégítése
- olyan szituációk megteremtése a gyermek számára, ahol megismerhetik, átélhetik a felfedezés, a kutatás örömeit
- a tanulás lehetséges formáinak bővítése cselekvéses tanulással, felfedezéssel
- a gyermekek egyéni érdeklődésének megfelelő tevékenységek biztosítása

- óvodán belül és kívül olyan tevékenységek szervezése, amely felkelti és kielégíti a gyermek megismerési vágyát, kíváncsiságát, sokoldalú érdeklődését, megismeri saját teljesítőképességét, erősíti kreativitását
- a közös tevékenység során a hátrányos helyzetű a halmozottan hátrányos helyzetű és a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni fejlettségi szintjéből kiindulva önmagukhoz képest legoptimálisabb fejlettségi szint elérésének biztosítása
- az iskolai beilleszkedés közvetett segítése személyre szabott, pozitív értékeléssel a tanulási készségek, képességek differenciált fejlesztésével

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- felfedezi a konkrét összefüggéseket, ok-okozati összefüggéseket, az összetartozó jegyeket, jelenségeket változásukban is
- képes élményeit, gondolatait, megfigyeléseit érthetően, mondatokban, szavakban elmondani, a megszerzett ismeretek birtokában képes a valóság és a mese elemeinek elkülönítésére
- végez csoportosan is megfigyeléseket, elmondja önállóan tapasztalatait, észreveszi a jelenségek változásait és összefüggéseit, beszél róla /indirekt és spontán szerzett ismeretek útján/
- felfedezi a gyermek és a felnőtt együttes tevékenysége során a természeti és társadalmi környezet jelenségeit
- értékelni tudja önmagát, a tanulás folyamán elért teljesítményeit, tettei helyességét vagy tévedéseit
- él az újrakezdés lehetőségével
- eljut az önmagához mért legoptimálisabb fejlettségi szintre

13.4.3. MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉG

A munka az óvodás gyermek számára játékos jellegű, aktív, gyakran nem is választható szét a játék és munkatevékenység. Fejlesztő hatását nem vonhatjuk kétségbe, ez az a terület, ahol az erőfeszítés és az eredmény kapcsolata közvetlenül érzékelhető, belátható, átélhető a gyermek számára. **A munka jellegű tevékenység az érzelmi, erkölcsi, közösségi, kognitív, készségek képességek, attitűdök fejlesztésének egyik színtere.** A munka nem csak a gyermekre gyakorol hatást, hanem azzal kölcsönhatásban környezetére is, azt formálja, átalakítja tevékenysége során.

Cél:

- alakuljon ki a munkavégzéshez szükséges készségek, képességek, fejlődjön a gyermek értékteremtő együttműködése, önállósága
- tanuljon meg önállóan dönteni, feladatokat egymás között megosztani
- pontosan értse meg mit várunk el tőle, sajátítsa el az eszközök célszerű használatát
- alakuljon ki önállósága, önértékelése, munkaszervező készsége, felelősségérzete, feladattudata
- önként vállalt feladatok, munkafolyamatok végzése során élje meg a tevékenység örömét, a normák, értékek, szabályok épüljenek be a gyermek személyiségébe
- a munka eredményének megtapasztalásával alakuljon ki a gyermekek munkához való pozitív hozzáállása
- sajátos nevelési igényű gyermek képességei szerint végzett munka során érezze magát egyenrangúnak társaival, növekedjen az önbizalma, önállósága

Óvodánkban végezhető munka jellegű tevékenységek fajtái:

Önkiszolgálás

Óvodáskor kezdetétől fogva igen nagy a jelentősége. A gyermekek magukkal kapcsolatban minden teendőt (testápolás, öltözködés, étkezés, környezetük rendben tartása) a lehető legkorábbi időtől kezdve próbáljanak elvégezni. Hagyjuk, hogy a gyerekek saját képességeik szerint, koruktól függetlenül akkor végezzék el az önkiszolgálással kapcsolatos teendőket, amikor képesek rá, de egy meghatározott életkori szinten már bizonyos feladatok elvégzését elvárjuk a gyermekektől.

A sajátos nevelési igényű gyermekek sérülésük arányában végezzenek önkiszolgáló munkát.

Közösségi megbízatás-naposi munka

A csoporttársakkal együtt, értük végzett tevékenység a naposi munka gyakorlása során a gyerekek olyan munkát végeznek, amely nélkülözhetetlen a csoport életrendjében.

A naposi munkát 4 éves kortól lehet bevezetni. A naposi munka feladattudatot feltételez, figyelem összpontosítást igényel. Ezért óvja a naposokat az óvodapedagógus attól, hogy egész nap készültségben legyenek és veszítsenek játékidőjükből. A naposi munka tartalmát a csoportvezető óvodapedagógusok határozzák meg csoportonként.

A sajátos nevelési igényű gyermekek képességeiknek megfelelően vegyenek részt a közösségért végzett munkában.

Alkalomszerű munka

Egy része időről-időre ismétlődik, tehát szervezhető, másik része esetleges. Mindezeket a feladatokat a szükségletektől, a munka jellegétől, a körülményektől függően a csoport egy időben végzi, vagy megbízatásként egyes gyerekek teljesítik.

Alkalomszerű munkának tekinthető:

- a környezet rendjének biztosítása
- a játékszerek tisztántartása (babaruhamosás, babafürdetés)
- udvari játékszerek játék utáni rendbetétele
- egymás vagy a kisebbek segítése az öltözőben
- a játékszerek megjavításában való részvétel
- a foglalkozási eszközök előkészítésébe való bekapcsolódás
- a kerti szerszámok tisztántartása, helyretétele.

Növénygondozás

A növények gondozásával életfeltételeinek megteremtéséhez járulnak hozzá a gyerekek, miközben átélik és megfigyelik a közreműködésük nyomán létrejövő változásokat. Ez a nevelésben játszott szerepén túl a természet, a környezet és az ember kölcsönhatásának meg tapasztalására igen nagy lehetőséget nyújt a gyermekcsoport valamennyi tagjának.

A teremben és az udvaron az évszakoknak megfelelően végezhető tevékenységek: élősarok kialakítása, csiráztatás, rügyezettetés, szobanövények gondozása, fű gereblyézése, falevelek összegyűjtése, az udvarra ültetett virágok, sövények, gyógy- és fűszernövények gondozása.

Nagyon fontos, hogy a munkavégzéshez elegendő mennyiségben álljanak rendelkezésre a szükséges eszközök, szerszámok és azok bármikor hozzáférhető helyen, szabadon a gyermekek rendelkezésére álljanak.

Az óvodapedagógusaink feladatai a munka jellegű tevékenységek szervezésében

- lehetőség biztosítása az önkéntesen, önállóan, képessége szerint elvégezhető, önmagával kapcsolatos önkiszolgáló tevékenység, illetve a társai érdekében végzett munkatevékenység végzésére
- életkoruknak megfelelő biztonságos munkaeszközök folyamatos biztosítása, bővítése, amely a gyermekek számára bármikor elérhető és használható
- lehetőségek teremtése a rendszeresen visszatérő feladatok végzésére

- a nemek társadalmi egyenlőségének elősegítése – oly módon, hogy valamennyi munkajellegű tevékenységet a lányok és a fiúk egyaránt gyakorolhassák
- az önkiszolgálás és a közösen végzett munka jellegű tevékenységek eredményeinek tudatosításával az elvégzett feladat jelentőségének megláttatása, elismerése, megóvása
- konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mért fejlesztő értékelés alkalmazása, munkavégzéshez szükséges képességek fejlesztése:
 - szervezőképesség
 - feladattudat
 - együtt munkálkodás, kooperációs készség fejlesztése

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- törekszik munka végzése során önállóságra, vállal önként is feladatokat
- felismeri saját képességeiknek határát
- szívesen vállal egyéni fejlettségi szintjének megfelelően felelősi munkát
- pontosan teljesíti a megbízatásait
- megismeri a szerszámok, munkaeszközök tárolási helyét, azok használatát
- képes az eszközök, saját és mások testi épségének megóvására
- igényévé válik a pontos munkavégzés a kisebb hibák kijavítása
- szívesen gondozza, óvja a környezetében lévő növényeket
- képes az egyszerűbb munkafolyamatok önálló megszervezésére
- tud különbséget tenni játék és munka között
- elhelyezi a szemetet szelektíven az adott gyűjtőben
- gondoskodik télen a madarak táplálékáról
- a virágokat nem tépi le, hagyja eredeti helyén eredeti szépségében.

14. A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE

14.1. MATEMATIKAI KÉPESSÉGEK FEJLESZTÉSE, KÜLSŐ VILÁG MENNYISÉGI ÉS FORMAI ÖSSZEFÜGGÉSEINEK TEVÉKENY MEGISMERÉSE

A környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut a gyermek és azokat a tevékenységeiben alkalmazza. Felismeri a mennyiségi, alakú, nagyságbeli és téri viszonyokat, alakul ítéző képessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiség-szemlélete.

Cél:

- ismerje fel és alkalmazza a mennyiségi formai kiterjedésbeli összefüggéseket
- alakuljon ki matematikai érdeklődése
- fejlődjön logikus gondolkodása, problémamegoldó képessége
- kitartó legyen a feladatok végzésében

Tartalom:

- minőségi eltérések megfigyeltetése (nagyobb, hosszabb, magasabb, szélesebb)
- mennyiségi eltérések megfigyeltetése (sok, kevés, több, kevesebb, semmi, eggyel több, a 6 több mint az 5, stb.)
- mennyiségi eltérések megállapítása (párosítás, csoportosítás, számlálás, bontás)
- tő- és sorszámlálás
- testek körberajzolása, színezése (síkformák, kör, háromszög, négyszög illetve gömb, kocka)
- azonosság, egyenlőség megfigyeltetése (színezés, tépés, vágás, festékfolt)
- becslések, mérések (felület, térfogat)
- vonalak megfigyeltetése (áthúzás, beszínezés, egyenes, ferde, görbe vonal rajzolása, zárt vonalak)
- térbeli tájékozódás (nagymozgás térben, tükörben, tárgyakhoz viszonyítva, testrészek mozgatása párhuzamosan, ellentétesen, testrészek helyzetének változtatása)
- tárgyak, illetve ezek részletinek absztrakt jelzések értelmezése, számlálása, másolása.

Az óvodapedagógusaink feladatai a matematikai képességek fejlesztése, a külső világ mennyiségi és formai összefüggéseinek megismerésében :

- tevékenységek során adódó spontán matematikai helyzetek kihasználása
- logikai és matematikai szabályjátékok megismertetése, alkalmazása
- matematikai fogalmak, kifejezések, összefüggések megismertetése, megtapasztaltatása
- matematika iránti érdeklődés felkeltése
- érdekes, a gyermek kíváncsiságára építő problémahelyzetek teremtése
- a gondolatok, a probléma megfogalmazása, pontos, egyértelmű, a gyermek számára érthető közvetítése
- a gyermek egyéni fejlettségének, képességeinek figyelembe vétele – kiemelten a halmozottan hátrányos helyzetű, a nemzetiségi nevelésben részt vevő, és a sajátos nevelési igényű gyermek esetén
- a gyermek egyéni feladatmegoldásának meghallgatása, a sajátos logika elfogadása
- olyan eszközök és tevékenységek biztosítása, ami felkelti a gyermek érdeklődését, és természetes élethelyzetekben teszi lehetővé számára matematikai tapasztalatok és ismeretek megszerzését
- a komplex matematikai tapasztalatszerzésnek minden esetben támaszkodnia kell a gyermek ötleteire, igényeire, aktuális élményeire

A matematikai képességek fejlesztését játékosan, játékba építetten szükséges megvalósítani

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- képes több térbeli kiterjedési fokozatot felsorakoztatni, egymással összehasonlítani és fokozatosságot kifejezni
- képes kiterjedéseket, mennyiségeket, egymással egyenlővé, ugyanannyivá tenni, vagy kisebbet vagy kevesebbet, illetőleg nagyobbat vagy többet létrehozni
- tud 10-et vagy 10-en aluli mennyiséget cselekedve két vagy többfelé bontani, a bontott mennyiség részhalmazáról megállapítani, hogy melyik több, kevesebb, illetve ugyanannyi
- tud tárgyakat helyesen megszámlálni
- használ tő- és sorszámneveket
- ismeri a pár fogalmát

- használja helyesen a térbeli viszonyokat jelentő névutókat személyek és a tárgyak vonatkozásában, valamint az előtte vízszintesen fekvő papírlapon.

14.2. TERMÉSZET-TÁRSADALOM-EMBER

A Tevékenységközpontú program célja az, hogy a gyermeknek segítséget nyújtson ahhoz, hogy a világot megismerje és megértse a maga egészében. Játékba integrált tanulási folyamatokkal segítjük a gyermeket, hogy a természeti társadalmi környezetében biztonságosan eligazodjon, tájékozódjon. **Nyitottá tesszük a világ szépségeinek befogadására, fenntartására. Megalapozzuk a külső világ sokszínű tevékeny felfedezésével a környezethez fűződő pozitív érzelmi viszony kialakulását, környezetbarát szemléletet, környezettudatos magatartásformát.**

Környezettudatosság nem más, mint személy szerinti tudatos felelősségvállalás, tájékozottság, érzékenység, a közvetlen és tágabb környezetünkkel élő helyünkkel szemben.

Célunk akkor lesz elérhető, ha már óvodáskorban **érzékennyé tesszük őket a környezeti problémák iránt és szokásokat alakítunk ki bennük, amelyek egy életen át kíséri őket.** Ehhez elsősorban a fenntarthatóság pedagógiája iránt elkötelezett, felelősen gondolkodó, környezettudatos nevelést kiemelt feladatként kezelő nevelőtestületre van szükség.

Fontosnak tartjuk a természet- és környezet védelmi feladatokat, **olyan innovatív módszereket alkalmazunk, amelyek elősegítik a hatékony tanulási környezet megteremtését. (pl. kísérletezés, tudatos kirándulásszervezés)**

Cél:

- válják magatartása életkori sajátosságának megfelelően környezettudatossá
- ismerkedjen meg a természeti és épített környezettel
- alakuljon ki a természetet szerető, tisztelő, védő, környezetére igényes emberi tulajdonsága
- mélyüljenek természetről, környezetről szerzett ismeretei, alakuljon rendszerlátása
- fedezzen fel ok-okozati összefüggéseket
- gyakoroljon elemi közlekedési szabályokat, ismerje meg a közlekedési eszközöket.

Tartalom:

A társadalmi környezet témakörei:

- az óvoda és környezete (szűkebb-tágabb)
- a tárgyi kultúra értékei (tájház, múzeum)
- közintézmények, iskolák, orvosi rendelő, mentőállomás, gyógyszertár
- népi kismesterségekkel való ismerkedés (kosár-csuhéfonás, szűrrátét, gyöngyfűzés)
- más népek szokásai, hagyományai (multikulturális)
- a család
- a testünk
- a közlekedés
- színek, formák, tulajdonságok
- szelektív hulladékgyűjtés (pet palack, műanyag kupak, évente kétszer papír gyűjtés)
- ünnepek, ünnepélyek.

A természeti környezet témakörei:

- növények: zöldségek, gyümölcsök, virágok ápolása, az egészségügyi előírásoknak megfelelően és megengedett mértékben (rendszeresség) életkornak megfelelő méretű kerti szerszámokkal, tulajdonságaik, felhasználásuk,
- állatok: házi és ház körül élő állatok, vadon élő állatok, külső lényeges jegyeik, életmódjuk, hasznuk és felhasználásuk, madarak életmódjuk, védelmük (madár-etetés),
- évszakok: tél, tavasz, nyár, ősz jellemzői, tulajdonságai, a hónapok, a napok, nap-szakok tevékenységei, közlekedésre nevelés.
- jeles zöld napok (Föld napja, Víz világnapja, Madarak fák napja, Állatok világ napja Takarítási világnap)
- egészség

Az óvodapedagógusaink feladatai a természet – társadalom – ember témaköreinek feldolgozása során:

- a gyermek és a természet találkozása maradandó, kellemes élményt jelentsen, mert a kialakuló viszonyban ez meghatározó jelentőségű
- tudatosan törekedjen arra, hogy a különböző élethelyzetekben minél több cselekvésen alapuló élményt gyűjtsön a gyermek a természeti és a társadalmi környezetből
- a gyermek meglévő ismereteit mélyítse, rendszerezze
- téma választásában vegye figyelembe a lakóhely, a környezet, szülőföld sajátosságait
- biztosítson minden eszközt és lehetőséget a gyermeknek a természetben való folyamatos tevékenykedéshez, tapasztalatszerzéshez
- módszereit, eszközeit a gyermek életkori sajátosságainak megfelelően válassza: megfigyelés, játékos tevékenységek, szenzitív játékok, gondolkodtató kérdésekkel problémahelyzet előidézése, kísérletezés, vizsgálat
- láttasson meg ok-okozati összefüggéseket, viszonyokat
- hívja fel a gyermek figyelmét és mutasson rá a környezet és természet romlásának, pusztulásának példáira
- az udvaron biztosítson lehetőséget a kert gondozására
- biztosítson feltételeket a csoportszobában természetsarok kialakításához, gondozásához
- kirándulásokat, élményszerző sétákat szervezzen, a természet változásainak megfigyeltetésére, felfedeztetésére
- szervezzen lehetőséget elemi közlekedési szabályok gyakoroltatására, - gyalogos közlekedés, utazás, vonaton, buszon
- természetes élethelyzetekben a szokások, szabályok gyakorlása során segítse elő a természet szeretetét és a környezetvédelem megalapozását
- biztosítson lehetőséget mezőgazdasági, kerti munkák figyelemmel kísérésére (vetés, betakarítás, szüret) terepi gyakorlatok során
- háziállatok természetes környezetben való folyamatos megfigyeltetése
- szülői értekezletek, fórumok szervezésével, a szülők szemléletmódjának alakítása, környezettudatos életvitelének gyermekein keresztül történő formálása

- szülők bevonása az óvodában a gyermekkel együtt megvalósuló tevékenységekbe, kezdeményezésekbe (papírgyűjtés, szelektív hulladékgyűjtés, a háztartásban felesleges csomagolóanyagok újra felhasználása)
- az óvoda minden dolgozója legyen tisztában a fenntarthatóság tartalmi jellemzőivel, nyújtson pozitív mintát a környezettudatos magatartásra, az ökológiai szemléletformálásra, az egészséges életmód szokásainak megalapozására
- segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- ismeri az óvoda szűkebb-tágabb környezetét
- tudja személyi adatait (név, lakcím, szülők neve, foglalkozása, munkahelye)
- megnevezi testrészeit
- ismeri a közlekedés eszközeit, néhány alapvető szabályát (közlekedési lámpa színei, gyalogos átkelőhely, autóbuszon való közlekedés szabályai különösen a kisderecskei gyerekek)
- ismeri a színeket
- vannak ismeretei a népi kismesterségekkel kapcsolatban
- tevékenyen részt vesz a szelektív hulladékgyűjtésben
- ismeri a közvetlen környezetében található növényeket, állatokat
- ismeri a növényápolás és állatgondozás egyszerűbb feladatait
- szívesen ápolja a növényeket, gondozza az állatokat
- különbséget tud tenni az évszakok között
- alkalmazza a tevékenységek során megismert kifejezéseket
- ismeri és alkalmazza az időrendi sorrendiséget
- kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez megóvásához szükségesek
- szívesen vesz részt kirándulásokon, rendezvényeken, kiállításokon, sétákon

15. MŰVÉSZETI TEVÉKENYSÉGEK

A művészet ismerete, szeretete, esetleg művelése már óvodás korban elkezdődik. Az esztétikum már nagyon korai életkorban hat a kisgyermekre.

A művészet nem más, mint a világ megismerése, sajátos nézőpontból, egyéni szűrőkön keresztül. **A művészeti tevékenységek nem egy foglalkozást jelölnek, hanem olyan tevékenységeket, melyeket a nap folyamán, játékidőben vagy szabadidőben bármikor gyakorolhatnak a gyermekek.**

Ebbe a fogalomkörbe a verselés, mesélés, az ének, zene, énekes játék, gyermektánc, rajzolás, mintázás, kézimunka tartozik

Cél:

- legyen képes a kreativitásra, az alkotó gondolkodásra és cselekvésre
- alakuljon ki a művészeti tevékenységek iránti fogékonysága.

15.1. VERSELÉS, MESÉLÉS

A személyiségfejlesztés alapja óvodáskorban a mese, a vers, a dúdoló, a mondóka. Ezek ritmusukkal, a mozdulatokkal és a szavak egységével a gyermekeknek érzéki- érzelmi élményeket nyújtanak.

A mesehallgatás, a versmondás, a verses szöveggel kísért játék, a bábszínház, a dramatizált mese, szituációk megjelenítése változatos módszerek alkalmazásával történik. **A gyermek mesélése, verselése játékos mozgásokkal és ábrázolással kombinálva hozzájárul az érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez, amely az önkifejezés eszköze.**

A mesélés, verselés kezdeményezésének anyaga változatos legyen, gerincét a magyar népmesekincs megismertetése adja, kiegészítve a klasszikus kortárs és más népek irodalmi műveivel.

A nemzetiséghez tartozó családban élő gyermekek megőrizhessék saját kultúrájuk értékeit, és a csoportban-többségben lévő gyermekek is megismerhessék azokat. **A roma kulturális nevelést folytató csoportokban kiemelt feladat a nemzetiségi kultúra irodalmi értékeinek megismertetése.**

A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

Különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világgképének kialakítására.

Cél:

- alakuljon ki a gyermekben az irodalom iránti fogékonyság, a könyvek szeretete és megbecsülése

- legyen képes az érthető, kifejező beszédre és a belső képalkotásra
- legyen fogékony esztétikai, irodalmi élmények befogadására
- tisztelje, becsülje, szeresse anyanyelvét szülőföldjét
- valósuljon meg a multi és interkulturális nevelés.
- kapjunk visszaigazolást a gyermek szorongásáról

Tartalom:

- mondókák, versek, állat-, tündér-, folytatásos- és népmesék, más népek meséi, találós kérdések
- anyanyelvi játékok
- mesedramatizálás
- színház, bábszínház, könyvtár látogatása
- multi és interkulturális tartalmak.

Az óvodapedagógusaink feladatai mesélés, verselés során:

- nyugodt körülmények biztosítása a nap bármely időszakában a beszélgetésekre, irodalmi élménynyújtására
- az anyanyelv szépségének, gazdagságának megismertetése
- kifejező előadásmód, megfelelő anyagválasztás, az irodalom nyelvi-stilisztikai eszközeinek kihasználása a gyermeki beszéd-kommunikáció fejlődése, fejlesztése érdekében
- beszédfejlesztő módszerek változatos alkalmazása /meseprodukció, drámajáték és dramatizálás, bábjáték, elbeszélés, képolvasás, anyanyelvi játék/
- „beszélő környezet” megteremtése, – kiemelten a halmozottan hátrányos helyzetű, és a sajátos nevelési igényű gyermekek esetén
- beszédészlelés, beszédértés, reprodukció fejlesztése /helyes légzés, tiszta kiejtés, artikuláció, beszédtempó, ritmus, hangsúly, hanglejtés, szókincs, mondatalkotás, helyes nyelvtani struktúra, verbális és nem verbális jelzések, interakciók megjelenítése/, – kiemelten a sajátos nevelési igényű, halmozottan hátrányos helyzetű és a nemzetiségi gyermekek esetén
- beszédkedv felkeltése, megőrzése, – kiemelten a sajátos nevelési igényű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esetén

- multikulturális nevelésen alapuló integrációs lehetőség az irodalmi anyagok válogatásakor
- megoldást találni a szorongások feloldására
- lehetőség biztosítása a csoportszobában a könyvek nézegetésére
- könyvtárlátogatás szervezése.

A fejlődés várható eredményei óvodáskor végére:

- mond spontán módon és szívesen verseket, meséket, mondókákat
- használja megfelelően a megismert szavakat, ismeri azok jelentését
- tud önállóan is mondani verseket, kiegészíteni rövidebb meserészleteket
- szívesen, örömmel hallgat mesét
- kialakul igénye a mese újrhallgatására
- megjegyzi a mese szereplőit, legfontosabb elemeit
- megjelennek bábozása, dramatizálása, rajzolása, játéka során kedvenc meséi, meseszereplői
- végighallgatja a türelmesen és figyelmesen a felnőtteket és társait
- tud az egyes ünnepi alkalmakhoz irodalmi szövegeket, dalokat kapcsolni
- alkalmazza a kapcsolatteremtés elemi szabályait (kérés, köszönés)
- figyelemmel kíséri, megérti korának megfelelő színházi előadások cselekményeit
- kialakul a belső képalkotás képessége, ami a szövegértés alapja
- elsajátítja a színház, bábszínház, könyvtárlátogatás viselkedés szabályait, kultúráját.

15.2. RAJZOLÁS, MINTÁZÁS, KÉZIMUNKA

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézimunka, ábrázolás különböző fajtái a műalkotásokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is **fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének.**

A tevékenységek megszervezéséhez kitűnő pedagógiai alapot adnak az évszakok változásai, a természet szépségei, a gyermek által megérthető világ tárgyai és eseményei, az ünnepek, amelyek érzelmileg is közel állnak a gyermekhez és megmozgatják a fantáziáját.

Az egész nap folyamán teret változatos eszközöket kell biztosítani a kreatív önkifejezésre, az esztétikai élmények befogadására. A roma kulturális nevelést folytató csoportokban kiemelt feladat a nemzetiségi kultúra képzőművészeti értékeinek megismertetése.

Cél:

- legyen a rajzolás, mintázás, kézimunka, a gyermek számára örömteli cselekvés
- ismerkedjen meg a tárgyi világgal és annak újra alkotási lehetőségeivel
- alakuljon ki az igénye az alkotásra, önkifejezésre, esztétikai élmények befogadására, a környezet esztétikai alakítására
- tükröződjön fantáziája, képzelete alkotásaiban.

Tartalom:

Tájékozódás a térben: A vizuális észlelés fejlesztése, a tárgyak, formák, alakok egymáshoz való viszonyának megfigyelése, rendezése, térrészletek összefüggése, arányviszonyok, soralkotás térben, ritmusképzés, irányok. Formákra, alakíthatóságra vonatkozó tapasztalatszerzés: anyagalakítások (természetes anyagok, textilmintázás, papírmunka, konstruálás).

Képalakítás vizuális elemek használatával: tájékozódás a kép síkján (vonalak, formák, színek egymáshoz való viszonya), színek, formák képzése, kompozíciók létrehozása.

Környezetalakítás: színbeli, formai rendezés, környezetdíszítés.

Képző és népművészeti alkotások: képnézegetés, múzeum- és tárlatlátogatás, köztéri szobrok, parkok, utcarészek megtekintése. Néphagyományok, élő és fellelhető népművészet alkotásainak megtekintése, multi- és interkulturális tartalmakkal való ismerkedés. Lehetőség szerint óvodapedagógusi kompetenciákra alapozva hímzés, nemezelés, szövés, kosárfonás, népi gyermekjátékok, fafaragás, tűzzománc, szúrrátét, néptánc, gyűjtőmunka.

Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka:

- rajzolás: kréta, ceruza, filctoll, pálcika, rajz, kontúrozás
- festés: nyomat, törlés, lazúrozás, pecsét, mozaik, tojásfestés
- mintázás: vizes homok, főzött gyurma, lisztgyurma, plasztilin, hó, jég
- szövés: szövőkereten (textilből, fonalból)
- fonás: természetes anyagokból
- papírmunkák: hajtogatás, vágás, tépés, gyűrítés, tapétázás, sodrás, ragasztás, fűzés, barkácsolás
- textilmunkák: barkácsolás bábkészítés, varrás, pamutragasztás, textilkép, csomózás, kötözés, vágás, ragasztás

- termékek: mozaik, barkácsolás, nyomat
- növények: préselt levelekből, virágokból kép, faág-, virágkompozíció.

Az óvodapedagógusaink feladatai rajzolás, festés, mintázás, kézimunka során

- az egész nap folyamán lehetőség biztosítása térben és eszközök tekintetében, hogy a gyermek spontán és szervezett formában tevékenykedhessen
- a gyermek megismertetése különböző anyagokkal, a rajzolás, a mintázás és kézimunka technikai alapelemeivel, eljárásaival, és eszközeivel
- a gyermek megismertetése az eszközök célszerű, biztonságos, takarékos, kreatív használatára
- az egyes technikákhoz kapcsolódó munkafogások, megoldások megismertetése, gyakorlásukra való ösztönzés
- a gyermek által használt tárgyi felszerelések hozzáférhető, biztonságos módon való elhelyezése
- vizuális műveletek: időrendiség felismerése, alakok, formák megismerése, vizuális memória fejlesztése
- a képi gondolkodás és a térbeli tájékozódó képesség fejlesztése
- a finommotorikus mozgás fejlesztése, mozgáskoordináció alakítása
- szép iránti nyitottság, esztétikai érzék fejlesztése
- vizuális esztétikai élmények befogadására való fogékonyság megalapozása.

A fejlődés várható eredményei óvodáskor végére:

- képes a tárgyak térbeli kiterjedésének felismerésére, a tér rendezésére
- jelzi kép kialakításában az elemi térviszonylatokat, használja a képi kifejezés változatos eszközeit
- hangsúlyozza alkotásaiban a jellemző jegyeket, formákat
- megjelennek emberábrázolásaiban a részformák egyszerű mozgások jelzései
- használja megfelelően az eszközöket, alkalmazza a különböző technikai eljárásokat és egyszerű munkafogásokat
- díszít megfigyelés, emlékezet, elképzelés alapján és készít képeket, tárgyakat, kompozíciókat

- ismeri és alkalmazza a színeket, azok világosabb, sötétebb árnyalatait, érvényesülnek a színkeverés lehetőségei, fejlődik az esztétikum iránti érzékenysége, jellemző a színek egyéni alkalmazása
- örül alkotásainak és a közösen készített kompozícióknak
- rendelkezik a feladatvégzésre irányuló akarat és figyelemösszpontosítás képességével koordinált szem és kézmozgással
- tud beszélgetni az alkotásokról, megfogalmazza értékítéletét
- rácsodálkozik a szépre, tud gyönyörködni benne.

Az anyanyelvi nevelés feladatai a rajz, mintázás, kézimunka tevékenységben. A vizuális tevékenységekhez kapcsolódó verbális és nem verbális megnyilatkozásokkal a spontán beszéd formáinak fejlesztése: megszólítás, szándéknyilvánítás, kérés, tudakozódás, különböző mondatfajták használata, aktív és passzív szókincs bővítése, véleménynyilvánítás, döntés, az ábrázoltak szóbeli elmondása, formák, színek magyarázata, a barkácsoláshoz szükséges eszközök, anyagok megnevezése, kiállítás látogatáshoz kapcsolódó élmények megbeszélése, stb.

15.3. ÉNEK, ZENE, ÉNEKES JÁTÉK, TÁNC

Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, mondókák, ölbéli játékok, népi gyermekdalok, énekes játékok és a magyar népdalok világa ma is élő és felhasználható hagyomány. **Az élményt nyújtó közös éneklés, zenei tevékenységek során a gyerekek felfedezik a dal- lam, a ritmus, a mozgás szépségét, örömet, mely által formálódik zenei ízlésük, esztétikai fogékonyságuk.** A felnőtt minta utánzásával az éneklés, zenélés részévé válik a gyermek mindennapi tevékenységének. Az utóbbi években már szerepet kap a kortárs és más népek (multikulturális) zenei alkotásainak megismerése. **A roma kulturális nevelést folytató csoportokban kiemelt feladat a nemzetiségi kultúra zenei értékeinek megismertetése.** Szinte valamennyi ünnepünkhöz kapcsolódik olyan dalanyag, melyben a gyermek örömet leli.

Napközben bármikor adódhat lehetőség éneklésre, mondókázásra vagy körjátékok játszására, ehhez biztosítunk számukra elérhető helyen eszközöket, hangszereket.

A komplex tevékenységek összefoglalják, elmélyítik a gyermekek ismereteit és alkalmat adnak a képességek fejlesztésére.

Cél:

- érezze a közös játék és közös éneklés örömet

- alakuljon ki a zenei kreativitása
- alkalmazza az önkifejezés újabb formáit (mozgás, rögtönzés, ritmusvariációk)
- esztétikai és művészeti élménynyújtás a zene eszközeivel
- legyen igénye a magyar népzene és más népek zenéje iránt.

Tartalom:

- magyar népi gyermekjátékok, mondókák: altatók, arc-kéz, ujj, lábjátékok, lova-goltatók, kiolvasók, körjátékok, kérdezetők, felelgetők, szerepcserés kifordulós körjátékok, lánykérős, lakodalmas párválasztás, táncok, sorlánc, kapu, híd, egyéb játékok, tréfás csúfolók, évszakokhoz kapcsolódó dalok, ünnepekhez kapcsolódó dalok (köszöntő, anyák napja, karácsony, télapó, állatok), egyéb dalok.
- gyermekeknek írt műdalok.
- más népek dalai, gyermekdalai.
- hangszeres zene (alkalmi dalok, ünnepi dalok) multikulturális elemekkel.
- kis hangterjedelmű magyar népdalok.
- klasszikus és kortárs művészeti alkotások.
- alkalmi hangversenyen való részvétel megszervezése.

Az óvodapedagógusaink feladatai ének, zene, énekes játék, gyermektánc során

- a gyermek zenei érdeklődésének felkeltése
- a zenei ízlés formálása
- a közös éneklés megszerettetése
- az életkornak megfelelő dalok, mondókák megismertetése
- zenei képességek, készségek kialakítása, fejlesztése, /ritmusérzék, belső hallás, éneklési készség,/ kreativitás, éneklésben, mozgásban, ritmusban
- ünnepekhez, évszakokhoz, állatokhoz kapcsolódó dalok bemutatása
- magyar népi mondókák, gyermekdalok, népi gyermekjátékok, fűzések, más népek dalainak megismertetése
- a zenehallgatási anyag megválasztásánál /a nemzetiségi nevelés esetében/ a gyermekek hovatartozásának figyelembe vétele
- az attitűdök, gondolkodásbeli és kommunikációs tulajdonságok kiteljesítése zenei élményekkel
- beszéd és zenei hallás fejlesztése

- különböző grammatikai megoldások, választékos kifejezések, párbeszéd, dramatizálás gyakorlása
- a beszédszervek koordinált mozgásának fejlesztése, a hangzók helyes formálásának gyakorlása, beszédtechnika fejlesztése, fogalomalkotás, szókincsbővítés
- az egyéni megszólalás bátorítása természetes játékhelyzetekben (felelgetős, énekes játékok),
- a beilleszkedés segítése ölbeli játékokkal, később igény szerint.

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- tud dal és mondóka ritmust tapsolni
- képes érzékelteni az egyenletes lüktetést
- megközelítően tisztán, segítség nélkül, énekel bújtatással, belső hallással, gyorsan, lassan, hangosan, halkán
- folytatni tudja a megkezdett dalt, mondókát, visszaénekel kitalált dallam motívumot
- felismeri néhány hangszer hangját (fúvolya, dob, stb.)
- felismeri környezetünk finomabb zörejeit
- érdeklődéssel hallgatja az óvónő által énekelt dalt vagy hangszeren előadott művet
- helyes testtartással tud tempóban járni, csoporttal együtt egyöntetű mozgást végezni
- megközelítőleg egyszerre, egyszerű táncos mozgásokat helyes testtartással végez
- óvodai hangszereket (dob, cintányér, triangulum) meg tud szólaltatni
- próbálkozik szöveg, dallam, zenei kérdés-felelet, mese kitalálásával.

15.4. MOZGÁS

A gyermek legalapvetőbb természetes megnyilvánulása a mozgás. A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának formálásának és fejlesztésének eszközei. **A mozgás fejlődése és a szellemi fejlődés szorosan összefügg.** Mindez akkor éri el fejlesztő hatását, ha azt a gyermek kellemes, nyugodt környezetben, jó hangulatban, örömmel végzi.

Cél:

- alakuljon ki egészséges életmód iránti igénye
- fejlődjön a gyermek természetes mozgása
- alakuljon ki a térbeli tájékozódás képessége
- erősödjenek a személyiség akarati tényezői
- fejlődjön testi képessége, erőnléte, állóképessége
- alakuljon ki az egészséges versenyszellem.
- váljon szokássá a helyes testtartás
- a szabad levegőn való tartózkodás lehetőségének kihasználása

Feladat:

- a mozgás megszerettetése
- a természetes mozgáskedv fenntartása
- mozgásigény kielégítése
- sajátos nevelési igényű gyermek prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása speciális gondozó, megfelelő szakember bevonásával, a szülővel, óvodapedagógussal együttműködve
- pozitív személyiségi tulajdonságok kialakítása
- a társra figyelés képességének fejlesztése
- a társakkal végzett együttmozgás tapasztalatainak gazdagításával a gyermek énhatárainak, a másik észlelésének, az önfegyelem, alkalmazkodás, kooperáció képessége fejlődésének elősegítése
- egyéni szükségletek és képességek figyelembe vétele
- a konkrét mozgásos tapasztalatok beépülésének a szókincs, az elvont gondolkodás, a keresztcsatornák fejlődésének segítése a mozgásformák megnevezésével
- világos, konkrét értékeléssel a pozitív én-kép alakulás támogatása.

Tartalom:

A mozgás tartalmát tekintve a gyermek természetes mozgása, a spontán szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységek és irányított mozgásos tevékenységekből tevődik össze. Ezek együttesen vannak jelen az óvodai élet más tevékenységeiben is így hatva a gyermek személyiség fejlődésére. A foglalkozás felépítésére, a hatékony foglalkoztatási formákkal,

elsősorban a funkcionális mozgáskészségekre (természetes mozgásokra) új szemléletű, nem versengés centrikus játékokra építve lehetőséget adjon a pozitív kompetencia érzet kialakítására.

A természetes vagy funkcionális mozgásformák rendszere:

Helyváltató mozgások:

- járások
- futások
- szökdelések
- oldalazások
- irányváltatások
- kúszások
- mászások
- függeszkedések
- gurulások

Helyzetváltató mozgások:

- ugrások és érkezések
- esések
- gördülések
- fordulatok
- átfordulások
- függések
- támaszok

Finommotoros (manipulatív) mozgások:

- gurítások
- dobások
- elkapások
- ütések
- rúgások
- labdavezetés
- húzások-tolások
- emelések
- hordások

A csoport fejlettségi szintjének figyelembevételével játékok: fogó, futó, egyéni, páros, csoportos, szabályjátékok.

A helyes lábboltozat kialakítását célzó gyakorlatok: alapgyakorlatok, előkészítő gyakorlatok, szer nélkül végzett gyakorlatok, szerrel végzett gyakorlatok.

Az óvodapedagógusaink feladatai mozgás során

- adjon lehetőséget a gyermeknek minél hosszabb időtartamon keresztül a szabad levegőn való tartózkodásra minden nap
- biztosítsa a gyermek szabad mozgástevékenységének feltételeit, adjon ötleteket, irányítsa a gyermek figyelmét a szabadban és az épületen belül is a legoptimálisabb terhelést biztosító napi mozgáshoz
- tegye lehetővé, hogy a változatos eszközök és a gyermek önálló, szabad mozgásának biztosításával a mozgás örömet jelentsen a gyermek számára
- vegye figyelembe a gyermek egyéni szükségletét, képességét, igényét.

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- szereti és igényli a mozgást
- elsajátítja mozgásfejlődés útját a természetes mozgások elemeit
- betartja és követi az adott játékszabályokat
- tud mozgás közben irányt változtatni, jobbra, balra, hátra fordulatot tenni az irányok megnevezésével
- képes sor és köralakításokra
- egyensúlyoz egy lábon, valamint különböző szereken, emelt magasságban (10-30 cm) rézsútos szereken
- tud egy és páros lábon szökdelni
- átugrik kisebb akadályokat
- tud labdát gurítani, dobni, célozni vele, megfogni
- kitartó a mozgásokban
- jellemzi megfelelő szintű teljesítőképesség, mozgása összerendezett, ügyes, megfelelő ritmusú
- kialakulnak a közös mozgással a szociális képességei

16. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelés folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére **hat-hét éves korra** eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. **Belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben az óvodásból iskolássá szocializálódik.** A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a **fejlettség szerinti iskolakezdésre.**

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek az eredményes iskolai munkához.

16.1. A TESTILEG EGÉSZSÉGESEN FEJLŐDŐ GYERMEK

Hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikusabb. Erőteljesen fejlődik a mozgáskoordináció és a finommotorika. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes. Szeret mozogni, tud rövidebb távon egyenes iramban futni, szívesen kezdeményez mozgásos játékokat, azok szabályait betartja, sportmozgások alapelemeit ismeri, tud helyben labdát pattogtatni, képes fején eszközzel egyensúlyozó járásra vízszintes padon, tud ütemtartással járni; képes az egyeneses löktetés megtartására mozgásban, éneklésben; tud társaival térformákat alakítani.

16.2. A LEKILEG EGÉSZSÉGES GYERMEK

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. (Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciálásnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.)

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél

Az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett **megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama,** a felismerés mellett **egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,**

Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,

A cselekvő- szemléletes és képi gondolkodás mellett **az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.**

Szókincsével képes érthetően, folyamatosan kommunikálni, beszélni (képről is). Gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban, hangjelzéssel és hangsúllyal tudja kifejezni; minden szófajt használ; különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot; tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat (a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek). **Végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét**, tud rövid történetet, szöveget visszamondani; néhány mesét, verset, mondókát képes emlékezetből felidézni. Türelemmel, figyelmesen végighallgatni mesét, történetet, szívesen bábozik, dramatizál, mesél; kreativitás jellemzi mese-vers reprodukálásában, alkotásában. **Élvezettel hallgat zenét**, zenei fogalmakat ismeri és alkalmazza, tud néhány dalt tisztán, helyes szövegkiejtéssel egyedül is énekelni, dallamot, ritmust visszaénekelni, tapsolni, rögtönözni; hangszereket megnevezni, ritmushangszereket használni.

Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről, a körülvevő világról, tudja nevét, lakcímét, szülei nevét, foglalkozását. Felismeri a napszakokat, képes időrendiséget felállítani, ismeri, és a gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait. Ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét. Felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek. Elemi mennyiségi ismeretei vannak, számlál 10-ig, relációkat helyesen alkalmaz, szempontok szerint összehasonlításra képes, matematikai műveleteket eszközzel végez, helyesen használja a tő-és sorszámneveket, matematikai kifejezéseket használ (névutó, viszonyzó). Ismeri a színeket és árnyalataikat, rajzaiban változatos színeket és formákat használ, tud különféle technikákkal alkotni, művét tagoltság jellemzi, élvezettel szemléli a műalkotásokat, tud egyszerű formákat vágni, hajtogatni, ragasztani, helyes ceruzafogás és eszközhasználat jellemzi.

16.3. SZOCIÁLISAN ÉRETT GYERMEK

Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőtellel és gyermektársaival, amennyiben a kedvező iskolai légkör ezt lehetővé teszi.

A szociálisan érett gyermek

- **Egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni**, szabálytudata kialakult, késleltetni tudja szükségletei kielégítését, kivárára képes, sikerorientált, könnyen motiválható
- **Feladattudata kialakulóban van**, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb – szükség szerint kreatív - elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet. Törekszik a megoldás keresésére, szívesen kísérletezik. **Tevékenységeire a kitartás, az elmélyült tevékenykedés jellemző.** Szívesen vesz részt játék, kellék, ajándék készítésében
- **Konfliktushelyzetekben társaival egyezkedik**, segítőkész, toleráns, társai elgondolásait elfogadja, a kialakított játékszabályokhoz alkalmazkodik, ha szükséges újra alkotja; jól érzi magát a csoporttársaival, elfogadja a csoportban dolgozó felnőtteket.
- **Önbizalma megfelelő**
- **Udvariassági formák betartásával kommunikál**
- **Érdeklődik** környezete tárgyai, jelenségei, összefüggései iránt
- **Megbecsüli a felnőttek munkáját**, ügyel saját személye és környezete rendjére; szívesen vállal munka jellegű megbízásokat, naposi munkát, munkavégzésében kitartó; a biztonságos munkavégzés szabályait betartja, a munkavégzéshez használt eszközöket elrakja. Részt vesz a teremrendezésben.
- **Szívesen végzi a naposi munka teendőket.** Az étkezőasztalt esztétikusan teríti meg, az étkezés után az edényeket elrakja. Kulturáltan étkezik, helyesen használja az evőeszközöket (kanál, villa, kés).
- **Önállóan** használja a WC-t, helyesen mos kezet, használja a körömkéfét; önállóan és helyesen mos fogat, tisztán tartja fogkefét, szükség szerint használja a zsebkendőt, helyesen, megfelelő sorrendben öltözködik, ruháját a helyére rakja.

A hároméves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata változatlanul az egész gyermeki személyiség harmonikus testi és szociális fejlődésének elősegítése.

A gyermek fejlesztését a szakszolgálat által biztosított logopédus, valamint fejlesztőpedagógus végzi. Az óvodapedagógusok munkáját intézményünk pszichológusa és a pedagógiai asszisztensek segítik a csoportban.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

A nevelési programunkban a nevelés minden területén meghatároztuk a fejlesztés várható eredményeit az óvodáskor végére, mely egyben nevelésünk célértéke is. Ha, az abban meghatározott célokat a gyermekek 75%-a eléri, teljesíti, akkor a fejlesztésünk eredményes, sikeres.

17. A NEVELÉS TERVEZÉSE, IDŐKERETEI

A tevékenységközpontú óvodai nevelés céljának és feladatainak ismeretében a pedagógiai ráhatások rendszerét a gyermekek egyéni adottságaihoz igazodva tervezzük meg. **Az óvodapedagógus számára alapvetően fontos feladat a teljes nevelési folyamat tudatos átgondolása** még akkor is, ha jelentős mértékben építünk a spontán, gyermeki ötletekre, tapasztalatokra. A tervezésben tudatosan vegyük számításba, hogy az egyes gyermekek fejlődési üteme különböző, és a gyermek fejlődését tekintve is különböző szinteken lehet egyik vagy másik képességét illetően. A fejlődés dinamikája tehát egy-egy gyermek esetében a különböző területeken más és más lehet. A tervezésnél ezért fontos a fejlődést nyomon követő dokumentáció figyelembe vétele. A nevelés és tanulás tervezése egy tömbben, egymással szoros kölcsönhatásban valósítható meg.

A cél és a feladatok ismertében a fejlesztést hosszú távon éves, féléves periódusokban gondoljuk át, ám konkrét formában tervezni inkább egy vagy két hetes periódusokban célszerű, hiszen csakis ez esetben nyílhat lehetőségünk a gyermek spontán ötleteinek és tapasztalatainak begyűjtésére, a nevelőmunkában való felhasználására és az adott fejlődési fok figyelembe vételére. A gyermeket foglalkoztató élmények és tapasztalatok éppen olyan részei

a nevelésnek, mint az óvodapedagógus által előzetesen átgondolt és megtervezett feladatok. A gyermeki személyiség fejlesztése, az életre való felkészítés feltételezi a gyermek szűkebb és tágabb környezetében megszerzett átélt élményeinek és tapasztalatainak, ötleteinek, aktuális tevékenységeinek beépítését a nevelőmunka egészébe. Ezért **a tervezés során külön biztosítani szükséges a gyermeki tapasztalatok előre nem tervezhető megjelenítését a tervező és a gyakorlati munkában. A gyermek folyamatos megfigyelése, /a fejlődést nyomon követő dokumentáció vezetése/ az óvodások élményeinek meghallgatása és közös élmények nyújtása a tervezés előkészítő folyamatához tartozik.** A rövid időszakot átfogó tervezés ugyanakkor lehetővé teszi olyan nevelési alaphelyzet kialakulását, amiben a gyermek és az óvodapedagógus aktív egymásra hatása képes a nevelési, tervezési folyamatot befolyásolni. **Alapvetően a tevékenységek megtervezéséből kiindulva a neveléstanulás komplex egymásra hatását figyelembe véve szükséges tervezni. A tervezésnél ne az ismeretanyag növelésére, hanem a több alkalommal, sokoldalúan, különböző nézőpontokból való megközelítésre helyezzük a hangsúlyt. Kevesebbet, de azt alaposabban, többoldalú tapasztalatszerzés és tevékenykedtetés segítségével tervezzük meg.**

A heti ütemterv megírása egyben a napi vázlatot is megadja az óvónő számára, ezért nem szükséges **naponta a külön vázlatírás, azonban a látogatások alkalmával tervezet készítése kötelező.** Fontos hogy **feljegyzéseket vezessünk a gyermek fejlődési üteméről, hogy konkrét megfigyelések adjanak alapot az egyéni, differenciált fejlesztés megtervezéséhez.** A gyermek ötleteinek, javaslatainak feljegyzése, összegyűjtése a tevékenység sokszínűségének megtervezéséhez nyújt segítséget.

A fejlesztés módszer:

A fejlesztés módszere az egyénre szabott differenciált fejlesztés a csoport keretein belül mikrocsoportos és egyéni foglalkoztatási formában. Osztott és osztatlan csoportban is megvalósíthatók a kitűzött nevelési célok és feladatok. **Az óvodapedagógus dönti el, hogy adott esetben kötetlen kezdeményezés, szükség esetén szervezett irányított növekvő időtartamú (5-35 perc) csoportos foglalkozások keretein belül kívánja elképzeléseit megvalósítani.** A fejlesztést a gyermek fejlettségi szintje határozza meg. **Az egyéni fejlesztési tervek alapjául a DIFER mérések eredményei és a fejlődést nyomon követő dokumentáció szolgál.** A gyermek önállóan, spontán szerzett tapasztalatai nagyon jó kiindulópontot jelentenek az óvodapedagógus számára a tudatos, irányított tapasztalás megszervezéséhez. A világban eligazodni készülő gyermek felkészítése az életre, feltételezi olyan szituációk megélését, ahol szabadon alkothat, dönthet, gondolkodhat, cselekedhet.

A lényeg mindig az legyen, hogy cselekvés közben, cselekvések sorozatában való aktív közreműködéssel érzékeljen, tapasztaljon, tanuljon a gyermek és valódi, a környezetben meglévő problémával foglalkozzon.

Az óvoda feladatai közé tartozik a kiemelkedő képességekkel rendelkező gyermek felismerése és fejlesztése.

Az értelmi fejlesztés legfőbb célja abban nyilvánul meg, hogy a gyermeket aktivitásra, a **problémák meglátására és kifejtésére bátorítjuk és képessé tesszük azok kreatív megoldására.** Ennek kialakításához mindenekelőtt az szükséges, hogy az óvodában legyen **elegendő idő a tevékenykedésre és a tapasztalatszerzésre.**

A nevelőmunka elemzése és értékelése az óvodapedagógus folyamatos feladata, **az értékelés tapasztalatai adnak támpontokat a nevelőmunka tervezésének irányvonalairól.**

A fejlesztés kerete:

A teljes nevelési folyamat, amely vegyes vagy homogén csoportokon belül a gyermeki tevékenységre, önállóságra, döntési helyzetekre és sokoldalú tapasztalatszerzésre épül.

A nevelési folyamatba szervesen illeszkedő tanulási folyamat, melynek részei:

- önálló és irányított tapasztalatszerzés
- komplex tevékenységek rendszere, kötetlen és csoportos **növekvő időtartamú szervezett formában.**

A nevelés időkeretei:

A nevelés céltudatos megtervezése során alakítjuk ki a gyermek óvodai életrendjét, időbeosztását. **A hetirend és a napirend az a szervezeti keret, ami biztosítja a gyermek számára a nyugodt, kiegyensúlyozott, kiszámítható óvodai környezet megteremtését.** A gyermek egészséges fejlődéséhez szükséges a mozgásos tevékenységek és a pihenés váltakozó biztosítása. A napirend lehetővé teszi a szabad levegőn való hosszú idejű tartózkodást, a szokásrendszer kialakítását, a gyermeki tevékenységek szabad kibontakozását.

A napirenden belül a legtöbb időt a gyermek legfontosabb tevékenysége a játék kapja.

A szabad levegőn való tartózkodás természetes része a napi életnek. **A hűvösebb idő beköszöntével is szükséges a szabad levegőn való mindennapi tartózkodás,** csupán annak időtartamát csökkentjük. A napirend biztonságot, támpontot ad és állandóságot jelent a gyermek számára.

A napirend az alábbi tevékenységeket tartalmazza:

- szabadjáték és kezdeményezett, irányított játék
- étkezés, pihenés
- öltözködés, tisztálkodási tevékenység
- komplex tevékenységek naponta.
- növekvő időtartamú csoportos vagy mikrocsoportos foglalkozás

Alapelveink a napirend elkészítése során:

- a gyermek életkori sajátosságaiból adódó játék tevékenységéhez szükséges maximális idő nem sérülhet
- a gyermek életkori és fejlettségi szintjének megfelelően készítjük el a csoportunk napirendjét
- a napirend elkészítésénél figyelembe vesszük az évszakok változásait
- a napirendben az egyes tevékenységekre fordítható időt rugalmasan változtatjuk a váratlan események hatására.

Hetirend:

A hetirend a napirendhez hasonlóan a folyamatosságot, a rendszerességet, a nyugalmat segíti elő az óvodai csoportokban és lehetőséget nyújt a szokásrendszer segítségével az óvodások napi életének megszervezéséhez.

A hetirend, különösen a nevelési év elején teljesen másképp alakulhat, mint a nevelési év végén.

Különösen a befogadás idején figyeljünk arra, hogy minél lazább, rugalmasabb és alkalmazkodóbb hetirendet állítsunk össze.

A hetirend összeállításánál arra kell figyelni, hogy jusson elegendő idő a gyermeki tevékenységek, kezdeményezések, csoportos foglalkozás, ötletek és javaslatok meghallgatására, kipróbálására vagy közös megvitatására. A rugalmasság, a helyzethez való alkalmazkodás elősegíti, hogy a hetirend a gyermek életének észrevétlen szabályozója legyen.

Számtalan variációval az adott óvodai csoport és a gyermek igényeinek, képességeinek figyelembevételével nem csak a komplex tevékenységek helyei, de az időkeretek is megváltoztathatóak.

A mozgás, a játékos mozgás a hét minden napján tervezett/ szervezett keretben, és heti egy alkalommal kötelező formában valósul meg.

Az óvodapedagógusaink feladatai a nevelőmunka dokumentálásával kapcsolatban:

- éves nevelési terv készítése
- heti tanulási-nevelési terv készítése
- egyéni fejlesztési terv készítése: tehetséggondozás, felzárkóztatás
- gyermek fejlődésének nyomon követése az PP- ban szabályozott módon
- a szülő tájékoztatása a gyermek fejlődéséről és fejlettségéről évente minimum két alkalommal fogadó óra keretében
- a tanköteles gyermek iskolaérettségi szakvizsgálatokra történő javaslatának, a gyermek jellemzésének elkészítése, a szülőkkel a vizsgálatokra irányítás okainak megbeszélése

Kötelezően vezetett dokumentumok:

- éves nevelési terv és értékelése félévente
- reflexióval ellátott tematikus terv
- felvételi és mulasztási napló
- csoportnapló
- fejlődést nyomon követő dokumentáció
- a halmozottan hátrányos helyzetű gyermek fejlesztését és fejlődését segítő dokumentumok
- a sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztését és fejlődését segítő dokumentumok
- vizsgálatkérő lap
- óvodai szakvélemény
- szülői értekezletek jegyzőkönyvei

18. GYERMEKVÉDELEM

Óvodásaink eltérő szociokulturális környezetből kerülnek óvodánkba. **Fontos feladatunk az egyéni sorsokkal való törődés, az érzelmi biztonság megteremtése, alapvető szükségletek kielégítése, tehetség kibontakoztatása, hátrányos helyzetből fakadó felzárkóztatás.**

Az együttműködés elindítása a hiányosságok korrigálása érdekében a szülők pozitív attitűddel történő elfogadása megértése szükséges.

Amennyiben a család nem képes betölteni a társadalmi normák által meghatározott funkcióját, abban az esetben az óvoda feladata a szakmai támogatásrendszer kiépítése /segítők bevonása/.

Cél:

- történjen meg évente azoknak a körülményeknek a feltárása, amelyek óvodásaink családi helyzetét hátrányosan érintik, illetve veszélyeztetik
- valósuljon meg a gyermek megóvása a káros, nemkívánatos környezeti hatásoktól
- valósuljon meg az esélyegyenlőség biztosítása, a hátránykompenzálás, az eltérő szociokulturális környezetből érkező gyermek számára

Feladat:

- gyermeki jogok érvényesítése, egyenlő hozzáférés biztosítása
- prevenció
- segítségnyújtás
- családi háttér megismerése
- jelzőrendszer működtetése
- esetmegbeszélések szervezése
- intézkedések szükség szerint
- dokumentáció vezetése

A nevelési, oktatási intézmény vezetőjének és tagóvoda vezetőinek feladatköre:

- a gyermekvédelmi munka irányítása
- a továbbképzéseken való részvétel folyamatos biztosítása
- a 3. életévét betöltött gyermek beóvodázásának figyelemmel kísérése
- együttműködés kiépítése, fenntartása:
- Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálattal
- Gyámhatósággal
- Hajdú-Bihar megyei Pedagógiai szakszolgálattal
- Egészségügyi Szakszolgálatokkal (orvos, szakorvos, védőnő)
- Gyermek- és Ifjúságvédelem intézményeivel
- Önkormányzati Hivatallal

A kapcsolattartás szabályozása az PP dokumentumban található.

Gyermekvédelmi felelős feladatai:

- segíti az intézmény óvodapedagógusainak gyermekvédelmi munkáját és ellátja az óvodában a gyermekjóléti feladatokat

- a csoportokban dolgozó óvodapedagógusok tájékoztatása a hátrányos helyzet illetve a veszélyeztetettség szempontjairól a felmérés segítése céljából
- gyermekvédelmi munkaterv elkészítése
- a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nyilvántartásának egyeztetése az önkormányzat jegyzőjével és a gyermekjóléti szolgálat családsegítőjével
- nyilvántartási adatlap vezetése a veszélyeztetett gyermekekről
- esetmegbeszéléseken, fórumokon való részvétel
- tájékoztatást ad az óvoda gyermekvédelmi helyzetének alakulásáról
- a gyermekvédelmi munka értékelése a nevelési év végén /beszámoló/
- családlátogatás a gyermekjóléti szolgálat szakembereivel
- egy-egy gyermekvédelemmel kapcsolatos közlemény, szakirodalom, ajánlása az óvodapedagógusoknak gyermekjóléti szolgáltatások kezdeményezése
- családlátogatás: első ízben az óvodába bekerülés évében (nevelési év kezdés előtt) később szükség szerint azoknál a gyermekeknél, akik hátrányos helyzetűek vagy veszélyeztetettek
- a veszélyeztetett, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nyilvántartása
- a hátrányos helyzetű gyerekek folyamatos figyelése, változásoknak megfelelően a nyilvántartás módosítása
- a veszélyeztetett gyermekek helyzetében beállott változások figyelemmel kísérése, felülvizsgálata
- a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai beíratásának támogatása (a teljes körű, minél hosszabb ideig tartó óvodáztatás biztosítása)
- az indokolatlan óvodai hiányzások feltárása, hiányzások számának csökkentése
- a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek hiányzásának nyilvántartása, családsegítő, jegyző segítségének igénybe vétele a hiányzások megszüntetésére
- az tanköteles gyermekek figyelemmel követése, beilleszkedési tanulási nehézséggel, magatartászavarral küzdő gyermekek megfelelő szakemberhez való irányítása
- felkérésre jellemzés készítése
- felzárkóztatás, korrekciós nevelés
- gyermekeket veszélyeztető körülmények idejében történő felismerése, mérlegelése, kellő intézkedések megtétele

- kezdeményezi, tudatosan tervezi a közös nevelés érdekében, a bizalomra épülő kapcsolattartást a szülőkkel

19. AZ ÓVODA KAPCSOLATRENDSZERE

Belső kapcsolatrendszer

Bölcsőde és óvoda kapcsolata:

A bölcsőde, mint az óvodába lépés előtti intézményes nevelés színtere hasznos információkat adhat a gyermekek óvodáskor előtti fejlődéséről. Az átmenetet segíti a két intézmény és a gyermekek gondozásáért, neveléséért felelős felnőttek kapcsolatfelvétele.

A kapcsolattartás formái:

- leendő kiscsoportos óvodapedagógusok látogatása a leendő óvodások csoportjában,
- leendő óvodások látogatása az óvodában,
- szakmai tapasztalatcsere a kisgyermek nevelők és óvodapedagógusok között.

Külső kapcsolatok:

A szülői ház és az óvoda kapcsolata:

Az alapelveinkkel összhangban saját nevelési céljainkat és feladatainkat a családi neveléssel együtt tervezzük meg, mert tiszteletben tartjuk, hogy a gyermekek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége. Gyermekünk fejlesztését a szülők együttműködésével valósítjuk meg melynek alapja a kölcsönös bizalom és tisztelet. Ebben az együttműködésében felvállaljuk a kezdeményező szerepet.

A kapcsolattartás formái:

- napi találkozások
- fogadó órák
- szülői értekezlet (összevont, csoportonkénti)
- családlátogatás
- nyílt nap, játszó délelőtt
- közös rendezvények

A jó együttműködés alapja a folyamatos kapcsolat és információ az óvoda és a család között.

Arra törekszünk, hogy a szülők megismerjék az óvoda mindennapi életét. Egyéni beszélgetések, gyermekneveléssel kapcsolatos nézetek kicserélése, az óvoda és a család nevelési elveit próbáljuk közelíteni.

Ezért szervezünk a szülők igénye alapján évente 1-2 alkalommal nyílt napokat, amikor az egész nap folyamán betekintést nyerhetnek az óvoda egésznap munkájába. A gyermeköltözöben ki vannak függesztve a gyermekek munkái, az étrend, a kulturális programajánlat és a mindig aktuális hirdetések. Ezek a szülők tájékoztatását szolgálják.

Természetesen a kirándulások és ünnepek tevékeny szervezői és résztvevői a szülők és a Szülői Szervezet (Közösség). Mindig számíthatunk rájuk.

Az elfogadó, megértő partneri kapcsolat kialakítása és megőrzése (óvodapedagógusok és a szülők között).

Minden esetben, tiszteletben tartjuk a szülők jogait a gyermeki jogok érvényesítésében is.

A szülőkkel való kapcsolattartás elvei:

- a 3 T elve (Türelem+Tolerancia+Titoktartás) érvényesítése
- ismerjük el a szülők elsődleges szerepét
- ismerjük meg a kölcsönös elvárásokat
- a család erősségeire építünk
- juttassuk kifejezésre elismerésünket
- tegyük érdekessé a szülői értekezletet
- időben adjunk reális, de tapintatos információkat
- segítsük megoldani a szülő nevelési problémáit
- mindig a legjobbat tételezzük a szülőről és erősítjük a szülői szerepét
- adjunk lehetőséget a privát beszélgetésekre
- adjunk alkalmat, bátorítást a családnak, hogy megosszák velünk gondolataikat, céljaikat, örömeiket, gondjaikat

Iskola és az óvoda kapcsolata:

Az iskolával való jó együttműködés régi hagyomány, együttműködési terven alapul.

Az elsős nevelők ellátogatnak a nagycsoportokba, ismerkednek a gyermekekkel, részt vesznek a beíratást megelőző szülői értekezleteken, hogy a szülők is megismerhessék őket. Az iskola nyílt napot szervez a szülőknek, gyermekeknek egyaránt, amikor bemutatja intézményét, iskolája sajátosságait. Az iskolába átkerült nagycsoportosokat (kisiskolásokat) tanév közben meglátogatjuk tanulás közben.

Közös nevelési értekezleten, kötetlen megbeszéléseken és egyéb rendezvények alkalmával kicseréljük a gyermekek nevelésével kapcsolatos tapasztalatainkat, megismerjük egymás elvárásait. Mindezek ismeretében próbáljuk az óvoda-iskola nevelési elveit egymáshoz közelíteni.

Művelődési Ház, Könyvtár és az óvoda kapcsolata:

A Művelődési Házzal, Könyvtárral állandó a kapcsolatunk, óvodásaink részt vesznek az óvodás korosztály számára szervezett báb, színházi és zenés előadásokon, kiállításokon. A meghirdetett pályázatokra elkészítik alkotásaikat, a nagycsoportosaink részt vesznek a könyvtár által szervezett „Ismerkedés a könyvtárral” délelőttökön.

A Pedagógiai Szakmai Szolgáltató Intézet programjai segítséget nyújtanak az óvodapedagógusok szakmai továbbképzésében.

A Pedagógiai Szakszolgálat szakemberei konzultálnak az óvodapedagógusokkal a gyermekek fejlődéséről, segítséget nyújtanak a fejlesztési tervek kidolgozásában problémás gyermekek beiskolázásához. A logopédus a beszédhibák javítását segíti.

Az Egészségügyi Szakszolgálat a látás-, hallásvizsgálat, szemészeti szűrővizsgálatok során segíti a rendellenességek korai felismerését.

Az óvoda orvosa és a védőnő figyelemmel kíséri a gyermekek fejlődését, szükség esetén szakvizsgálatot javasol. A védőnői hálózat segítséget nyújt a gyermekek óvodai beiratkozásának támogatásához, a korai képességgondozáshoz.

Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálattal, a Gyámhivatallal a gyermekvédelmi feladatok ellátásában működünk együtt.

A Fenntartóval igyekszünk a már meglévő jó kapcsolatot fenntartani, tovább erősíteni.

Roma Nemzetiségi Önkormányzattal együttműködési megállapodás alapján tartjuk a kapcsolatot.

Történelmi egyházakkal

Biztosítjuk a hitoktatás lehetőségét a hitoktatást igénylő gyermekek számára. A hitoktatáshoz szükséges helyet és eszközöket biztosítjuk

20. HAGYOMÁNYOK, ÜNNEPEK, ÜNNEPÉLYEK

Fontosnak tartjuk a kialakult hagyományok, népszokások megőrzését, továbbadását, az ünnepek, ünnepélyek megrendezését. Ezek a napok különböznek, kiemelkednek az óvoda mindennapjai közül. Minden egyes ünnepnek megvan a maga előkészülete, így biztosított a lehetőség az érzelmi átélésre.

- Október 23.: nemzeti ünnep
- December: mikulás, karácsony
- Február: farsang
- Március 15: nemzeti ünnep
- Április: Húsvét
- Május: Anyák napja, Gyermeknap
- Június 04. Nemzeti összetartozás napja
- Június: évzáró, ballagás

A szülőkkel közös programok, ünnepek célja lehetőséget teremteni a család és az óvoda közötti kapcsolat kialakítására, elmélyítésére, egymás szokásainak, értékrendjének még jobb megismerésére, szemléletük formálására, nevelési elveik közelítésére.

Az intézmény éves munkaterve részletesen tartalmazza a hagyományainkat és ünnepeinket.

ÉRVÉNYESSÉGI NYILATKOZAT

A Mese-Vár Óvoda és Bölcsőde „Óvodai Helyi Pedagógiai Programjának érvényességi ideje: fenntartói és az intézményvezető általi jóváhagyást követően 2015. szeptember 01-től visszavonásig.

A Pedagógiai Program módosításának lehetséges indokai:

- Szervezeti átalakítás
- Ha, a nevelőtestület 50+1%-a igényli más program bevezetéséről dönt
- Fenntartó rendelkezése
- Törvényi változások esetén

A Pedagógiai program nyilvánosságának biztosítása:

A teljes program megtekinthető az óvodavezető irodájában és az intézmény honlapján.

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

Egyetértését nyilvánította

Dátum: 2015. augusztus 27.

Mese-Vár Óvoda és Bölcsőde Derecske

Szülői Szervezete

.....

Csizmadia - Ilyés Anett

Elfogadta:

Dátum: 2015. augusztus 31.

Mese-Vár Óvoda és Bölcsőde Nevelőtestülete

Derecske, Városház u.3.

.....

Nagy Éva

intézményvezető helyettes

Jóváhagyta:

Dátum: 2015. augusztus 31

Mese-Vár Óvoda és Bölcsőde Intézményvezetője

Derecske Városház u 3

Varró Gyuláné

Jóváhagyta Derecske Város Képviselő - testülete mint a Mese-Vár Óvoda és Bölcsőde fenntartója
a 198/2015.(VIII.13.) KT számú határozatával

Derecske: 2015. augusztus 13.

Bakó István

Polgármester

MELLÉKLET

AZ ÓVODAI HELYI PEDAGÓGIAI PROGRAM MEGVALÓSÍTÁSÁT SZOLGÁLÓ ESZKÖZÖK ÉS FELSZERELÉSEK JEGYZÉKE

I. HELYISÉGEK

Helyiségek megnevezése	Előírás	2015
csoportszoba	Csoportonként 1	✓
tornaszoba	Székhelyen telephelyen 1	✓
logopédiai foglalkoztató, egyéni fejlesztő szoba	Székhelyenként, telephelyenként	✓
játszóudvar	Székhelyenként, telephelyenként	✓
óvodavezetői iroda	Óvodánként	✓
óvodavezető-helyettesi iroda	Óvodánként	✓
gazdasági vezetői iroda	Óvodánként	✓
nevelőtestületi szoba	Óvodánként	✓
orvosi szoba	Óvodánként	✓
gyermeköltöző	Csoportonként 1	✓
gyermekmosdó, WC	Csoportonként 1	✓
felnőtt öltöző	Épületenként 1	✓
elkülönítő szoba	Óvodánként 1	✓
főzőkonyha		
melegítőkonyha		✓
tálaló-mosogató ezen belül felnőtt étkező		✓
felnőtt mosdó		✓
felnőtt WC		✓
mosléktároló		✓
szárazárú raktár		✓
földesáru-raktár		

egyéb raktár		✓
éléskamra		
szertár		✓

II. HELYISÉGEK BÚTORZATA ÉS EGYÉB BERENDEZÉSI TÁRGYAI

Eszközök felszerelések	Előírás	Tényleges állapot	Fogyóeszköz/ selejtezhető
		2015	
1. csoporthozsoba			
óvodai fektető	Gyermekenként	✓	x
gyermekszék	Gyermekenként	✓	x
gyermek asztal	Gyermeklétszám szerint	✓	x
fényvédő függöny	Ablakonként	✓	x
szőnyeg	Padló 1/5 részét lefedi	✓	x
játéktartó szekrény vagy polc	Csoportszobánként 2	✓	
fektető tároló	Csoportonként	✓	
élősarok állvány	Csoportszobánként		
hőmérő	Csoporton-ként 1	✓	X
óvodapedagógusi asztal	Csoportonként 1	✓	
Felnőtt szék	Csoportonként 2	✓	X
eszköz-előkészítő asztal	Csoportonként 1	✓	
textiltároló szekrény		✓	
edény- és evőeszköz-tároló szekrény		✓	
szeméttartó	Csoportonként 1	✓	X
2. Tornaterem tornaszoba			
tornapad	2 db	✓	
tornaszőnyeg	1 db	✓	X
bordásfal	2 db	✓	x

óvodai többfunkciós mászó készlet	1 db	✓	x
3. Logopédiai foglalkoztató, egyéni fejlesztő szoba, fogyatékoság típusának megfelelő tanulási képességet fejlesztő eszközök			
Egyéni fejlesztést szolgáló speciális felszerelések		✓	x
tükör		✓	x
asztal		✓	
szék	1 gyermek, felnőtt 1	✓	x
szőnyeg		✓	x
4. Játszóudvar			
kerti asztal	Csoportonként 1	✓	
kerti pad	Csoportonként 2	✓	
babaház	Csoportonként 1	✓	
udvari homokozó	Csoportonként	✓	x
takaróháló	Homokozóként 1	✓	x
mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő eszközök	udvaronként	✓	x
5. Óvodavezetői iroda			
íróasztal és szék	1	✓	x
tárgyalóasztal	1	✓	x
szék	2	✓	x
telefon	1	✓	x
könyvszekrény	1	✓	
iratszekrény	1	✓	
6. Vezető helyettesi iroda, gazdasági iroda			
asztal	személyenként 1	✓	x
szék	személyenként 1	✓	x
iratszekrény	irodánként 1	✓	
lemezszekrény		✓	

számítógépasztal és szék	személyenként 1	✓	
telefon		✓	x
fax		✓	x
7. Nevelőtestületi szoba			
számítógép, nyomtató		✓	x
fiókos asztal	Pedagógus létszám szerint	✓	
szék	Pedagógus létszám szerint 1	✓	
könyvtári dokumentum	Minimum 500	✓	x
könyvszekrény	2 db	✓	
8. Gyermeköltöző			
öltözőrekesz, ruhatároló, fogas	Gyermeklétszám figyelembe vételével	✓	
öltözőpad	Gyermeklétszám figyelembe vételével	✓	
9. Gyermekmosdó			
törülközőtartó	Gyermeklétszám figyelembe vételével	✓	x
falitükör	Mosdókagylóként 1	✓	x
hőmérő	Helyiségenként	✓	x
fogmosó polc	Gyermeklétszám figyelembe vételével	✓	x
mosdó kagyló	6 gyermekként 1	✓	

III. TISZTÁLKODÁSI ÉS EGYÉB FELSZERELÉSEK

Eszközök felszerelések	Előírás	2015	Fogyóeszköz/ selejtezhető
egyéni tisztálkodó szerek	Felnőtt és gyermeklétszám szerint	✓	x
fésűtartó	Csoportonként 1	✓	x
törülköző	Felnőtt és gyermek létszám szerint	✓	x
abrosz	Asztalonként 3	✓	x
takaró	Gyermeklétszám szerint	✓	x
ágyneműhuzat, lepedő	Gyermeklétszám szerint		

IV. A FELNŐTTEK MUNKAÉVGZÉSÉHEZ SZÜKSÉGES ESZKÖZÖK

Eszközök felszerelések	Előírás	2015.	Fogyóeszköz/ selejtezhető
szennyesruha-tároló	Óvodánként 1	✓	x
mosottruha-tároló	Óvodánként 1	✓	x
Mosógép /autómata/	Óvodánként 1	✓	x
centrifuga	Óvodánként 1		
vasaló	Épületenként 1	✓	x
vasalóállvány	Épületenként 1	✓	x
szárítóállvány	Épületenként 1	✓	x
takarítóeszközök	Épületenként 1	✓	x
kerti munkaeszközök, szerszámok	Óvodánként	✓	x
hűtőgép	Épületenként	✓	x
porszívó	Épületenként	✓	x

V. A NEVELŐMUNKÁT SEGÍTŐ JÁTÉKOK ÉS EGYÉB ESZKÖZÖK

Eszközök felszerelések	Előírás	2015.	Fogyóeszköz/ selejtezhető
1. Játékok, játékeszközök (mennyiség eszközfajtánként) különféle játékok formák (mozgásos játékok, szerepjátékok, építő-konstruáló játékok, szabályjátékok, dramatizálás és bábozás, barkácsolás) eszközei	Csoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	pótolandó	X
mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő eszközök	Gyermeklétszámnak megfelelően	✓	X
ének, zene, énekes játékok eszközei	Gyermeklétszám figyelembe vételével	✓	
az anyanyelv fejlesztésének, kommunikációs képességek fejlesztésének eszközei	Csoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	✓	X
értelmi képességeket (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és a kreativitást fejlesztő anyagok, eszközök	Csoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	✓	X
ábrázoló tevékenységet fejlesztő (rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, kézimunka) anyagok, eszközök	Csoportonként a gyermeklétszámnak megfelelően	pótolandó	X
a természeti-emberi-tárgyi környezet megismerését elősegítő eszközök, anyagok	Csoportonként a gyermeklétszámnak megfelelően	pótolandó	X
munka jellegű tevékenységek eszközei	Csoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	✓	
televízió	Óvodánként	✓	
magnetofon	Óvodánként	✓	
diavetítő	Épületenként	✓	
vetítővászon	Épületenként	✓	

hangszer (pedagógusoknak)	Óvodánként 1	✓	
hangszer (gyermekeknek)	Csoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	✓	x
egyéni fejlesztést szolgáló speciális felszerelések		✓	

VI. FOGYATÉKOS GYERMEKEK NEVELÉSÉNEK TOVÁBBI SPECIÁLIS ESZKÖZEI

Eszközök felszerelések	Előírás	2015	Fogyóeszköz/ selejtehető
1. beszéd fogyatékos			
tükör 120x180 cm	Csoportonként 1	✓	X
logopédiai alapkészlet	Csoportonként 1	pótolandó	x

VII. EGÉSZSÉG- ÉS MUNKAVÉDELMI ESZKÖZÖK

Eszközök felszerelések	Előírás	2015	Fogyóeszköz/ selejtehető
ételminta-vétel (üvegtartály) készlet	Óvodánként 1 készlet	✓	X
mentőláda	Óvodánként 1	✓	X
gyógyszerszekrény (zárható)	Óvodánként	✓	X
munkaruha	Óvodai kollektív szerződés szerint	✓	X
védőruha	Munkavédelmi szabályzat szerint	✓	X
tűzoltó készülék	Tűzvédelmi szabályok szerint	✓	x